

DOCUMENT DE GESTIÓ DE LA FINCA PÚBLICA DE SON MORAGUES, MUP nº 11

Document definitiu

Data : 27/06/2003

**GOVERN
DE LES ILLES BALEARS**

Conselleria de Medi Ambient

Equip Redactor:

Gaspar Guaita Borràs
Bartomeu Moragues Tauler
Irene Moya Pais

Índex.

VOLUM I. DOCUMENT DE GESTIÓ DE LA FINCA PÚBLICA DE SON MORAGUES (MUP nº 11)

<u>Introducció</u>	1
<u>1a part. Descripció i avaluació de la finca pública</u>	2
1.1. Informació general	2
✓ Localització i delimitació de la finca	2
✓ Estatus legal	4
1.2. Característiques físiques	5
✓ Clima	5
✓ Geologia y geomorfologia	6
✓ Hidrologia	7
1.3. Característiques ecològiques i biològiques	8
✓ La flora: Espècies rellevants	8
✓ Vegetació	9
✓ La fauna: Espècies rellevants	12
1.4. Usos humans	15
✓ L'ordenació i els aprofitaments	15
✓ Agricultura	16
✓ Ramaderia	16
✓ Ús cinegètic	16
✓ Ús públic	18
1.5. Infraestructures	20
✓ Accessos i viari intern	20
✓ Edificacions	21
✓ Tancaments	21
✓ Senyalització	21
✓ Hidràulica i infraestructures antiincendi	22
✓ Patrimoni cultural	23
✓ Inversions i actuacions a la finca	24
<u>2a part: Objectius</u>	26
✓ Objectius generals	26
✓ Objectius operacionals	27
<u>3a part. Zonificació</u>	28
✓ Criteris de zonificació	28
✓ Definició d'unitats	28
<u>4a part. Programes</u>	30
<u>5a part. Actuacions i projectes</u>	34
<u>6a part. Organització</u>	35
<u>7a part. Anàlisi del compliment dels objectius</u>	36
✓ Avaluació dels projectes	36
<u>8a part: Bibliografia</u>	37

VOLUM II. ANNEXOS

<u>ANNEX I: FLORA ENDÈMICA DE BALEARS PRESENT A SON MORAGUES.....</u>	<u>39</u>
<u>ANNEX II: ESPÈCIES INCLOSES AL CATÀLEG BALEAR D'ESPÈCIES VEGETALS AMENAÇADES (DECRET 24/1992)</u>	<u>41</u>
<u>ANNEX III: FAUNA ENDÈMICA DE BALEARS PRESENT A SON MORAGUES. ...</u>	<u>42</u>
<u>ANNEX IV: FAUNA DE SON MORAGUES INCLOSA AL CATÀLEG NACIONAL D'ESPÈCIES AMENAÇADES (Reial Decret 439/90).</u>	<u>43</u>
<u>ANNEX V: ESPÈCIES CINEGÈTIQUES</u>	<u>46</u>
<u>ANNEX VI: ÀREES D'INTERÈS CIENTÍFIC</u>	<u>47</u>
<u>ANNEX VII. FITXES DE PROJECTES</u>	<u>48</u>
<u>ANNEX VIII. CARTOGRAFIA.....</u>	<u>60</u>
<u>ANNEX IX. FOTOGRÀFIC</u>	<u>61</u>

Introducció

El document present respon a la necessitat de millorar la gestió d'uns territoris (actualment ANEI) que han passat de ser profundament explotats en el passat a convertir-se en espais d'esbarjo molt freqüentats.

Els principals reptes que s'han d'afrontar són la gestió d'uns boscos secundaris, que varen ser explotats per a produir llenya, i disposen de gran quantitats de combustible que suposen un alt risc d'incendis forestals i subsegüent destrucció dels valors naturals. D'altra banda, el desús d'edificacions i infraestructures d'antany ha contribuït a la degradació d'un patrimoni cultural i etnològic únic que és important conservar. El gran augment de la població de cabres i els perjudicis sobre la vegetació que ocasionen. I finalment, la compaginació de l'ús públic amb la conservació, dins aquests espais tan fràgils.

Un Document com el que aquí es presenta està elaborat des d'una visió integral del territori i de tots aquells fenòmens que l'afecten, l'alteren i que el poden millorar. Així doncs, a partir d'una mena de memòria descriptiva de l'estat actual de les Finques Públiques, s'han pogut detectar les mancances existents i s'intentaran corregir mitjançant tota una sèrie de projectes i actuacions, sempre en base a objectius concrets. El Document queda obert a noves modificacions que es fonamentaran en el seguiment i avaluació de la seva validesa.

Per tant, amb l'eina ja a les mans, el que vendrà a continuació serà el treball pròpiament dit, la possibilitat de coordinar tots els àmbits i persones implicats per a aconseguir aquestes millores. Cal no perdre de vista que les Finques Públiques seran un mirall per a la societat, on es reflecteixi el funcionament futur del Parc de la Serra de Tramuntana.

1a part. Descripció i avaluació de la finca pública

1.1. Informació general

✓ Localització i delimitació de la finca

La Finca Pública de Son Moragues, MUP nº 11, es localitza a la Serra de Tramuntana en el sector occidental del massís del Teix. Dins els límits de la finca es troben el Puig Caragolí, el Puig des Boixos i el Puig Gros, tots ells de més de 900 m. La seva posició geogràfica es correspon en les següents coordenades:

- Latitud 39° 43' 00" a 39° 44' 15" Nord
- Longitud 2° 37' 30" a 2° 39' 30" Est

El MUP de Son Moragues forma part del municipi de Valldemossa amb la designació cadastral de: polígon 3, parcel·la 8 i subparcel·les a,b,c. Limita al nord amb la finca de Son Gallard, Son Rullan i El Molí; a l'Est amb les finques del Teix, Pastoritx i Son Gual; al Sud, amb la mateixa finca de Son Gual i Sa Coma; finalment a l'Oest limita en tota la seva extensió amb la finca matriu segregada de Son Moragues.

Els límits i geografia de la finca estan reflexats als mapa 1 de l'annex VIII.

La informació cadastral de la Finca Pública de Son Moragues i de les propietats confrontants és la següent:

MUNICIPI: VALLDEMOSSA							
Finca	Polígon	Parcel·la	Codi Paratge	Propietari	DNI / CIF	Nº Imputat	Direcció Propietari
MUP SON MORAGUES	003	00008	092	CAIB	S0711002F	032	--
PASTORITX	003	00145	054	De España Morell, Mariano Francisco,	42951558R	95	Via Pública Portella, 7; 07001. Palma
SON MORAGUES	003	00163	092	Cilimindras Casanovas, Luisa M ^a Elisa	41382079L	337	Fray Junipero Serra, 6, 1 ^o , 1 ^a ; 07999
				Cilimindras Casanovas, Leonardo Juan	41382080C	337	Mallorca, 18, 3 ^a , 4art; 07170. Valldemossa
				Cilimindras Casanovas, Luis Salvador	41397202P	337	S'Hort Baix de Son Moragues, 07012
				Cilimindras Casanovas, Dionisia	41398207R	337	Mallorca, 18, 3 ^a , 4art; 07170. Valldemossa
				Cilimindras Casanovas, José	42965939F	337	Mallorca, 18, 3 ^a , 4art; 07170. Valldemossa
				Cilimindras Casanovas, Mario Panajotis	42985678N	337	Mallorca, 18, 3 ^a , 4art; 07170. Valldemossa
				Cilimindras Casanovas, Francisco José	43006111K	337	Mallorca, 18, 3 ^a , 4art; 07170. Valldemossa

SON GUAL	003	00010	086	García Faria Vives, José Luis	03689565C	353	Antonio Maura, 16, 3º; 07012. Palma
				García Faria Vives, Mª Carmen	077140498	353	Menéndez Pelayo, 5; 28009
	003	00012	086	Vives Bauzá, Mª Cristina	41401341F	278	Son Gual, 07170
	003	00094	064	Esteva Lladó, Margarita	41327320T	104	Marqués Vivot, 07170, Valldemossa
	003	00095	--	Dezcallar Tacon, Pedro	41115485H	092	Sa Coma; 07170, Valldemossa
	006	00096	--				
	006	00097	--				

MUNICIPI: DEIÀ							
Finca	Polígon	Parcel·la	Codi Paratge	Propietari	DNI / CIF	Nº Imputat	Direcció Propietari
SON GALLARD	002	00384	074	Vidal Oliver, Joaquin	41106805D	250	Rotana, 2; 07013, Palma
SON RULLAN	002	00382	074	Vidal Oliver, Joaquin	41106805D	250	Rotana, 2; 07013, Palma
ES TEIX	002	00314	039	Sastre Colom, Maria	41157837G	273	Joan Crespí, 2, 2on; 07014, Palma
				Sastre Cardell, Vicente Francisco	41389966V	273	Maria; 07108, Palma
ES RACÓ	002	00365	038	Wierigh Werner, Bernhard	X1631125B	334	07006, Palma
SON RIPOLL	002	00366	079	Moragues Monlau, Luis	41212480E	152	07012, Palma

MUNICIPI: BUNYOLA							
Finca	Polígon	Parcel·la	Codi Paratge	Propietari	DNI / CIF	Nº Imputat	Direcció Propietari
ES TEIX	008	00073					
	008	0074					
	008	00084					

Taula 1. Elaborada a partir del Cadastre de Rústica. DG de Recaptació. Conselleria d'Hisenda i Pressuposts del Govern de les Illes Balears.

La finca figura amb una superfície de 579,96 ha en el Registre de la Propietat de Palma i en el Catàleg de Monts Públics. No obstant, a l'Expedient de Delimitació (1985) figura una superfície total de 494,57 Ha.

CARACTERÍSTIQUES	SON MORAGUES
EXTENSIÓ	579,96 ha / 495,57 ha
ALTURA MINIMA	480 m
ALTURA MÀXIMA	1035 m
COORDENADES UTM.	N 4691201 / 43988419
	S 4681697 / 43964512
	E 4707729 / 43979552
	W 4678792 / 43977879
PERÍMETRE TERRESTRE	9.825 M

Taula 2.

✓ Estatus legal

L'Estat, mitjançant l'ICONA, acordà al Consell de Ministres del 14 d'agost de 1979 l'adquisició de la Finca Pública de Son Moragues procedent de la segregació de la propietat del mateix nom, com a conseqüència del conveni entre el Consell Insular de Mallorca i l'ICONA. En aquells moments, la compra de finques per part de l'Administració estava emmarcada en una estratègia d'ampliació de les propietats públiques a la Serra de Tramuntana, declarada "Paisatge Protegit".

Per Resolució del Director de l'ICONA i per Delegació del Ministre d'Agricultura, el 13 de juny de 1981 s'inclou la Finca Pública de Son Moragues al Catàleg de Monts d'Utilitat Pública, assignant-li el número 11. Tot i que el titular de la Finca sigui l'Estat, la gestió és competència del Govern de les Illes Balears.

La Finca s'inscriu, en data 8 de juliol de 1980, al Registre de la Propietat de Palma, en el Tom 4228 de Valldemossa, Llibre 43, Full 64, Finca 1742, Inscripció 1ª.

L'Institut Nacional de la Conservació de la Natura (ICONA) va transferir la titularitat de la finca a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears mitjançant el R.D. 1678/84 de l'1 d'agost.

Tota la superfície de Son Moragues, MUP nº 11, s'inclou com a Àrea Natural d'Especial Interès (ANEI) i queda protegida per la Llei 1/1991 aprovada pel Parlament de les Illes Balears (Llei d'Espais Naturals i Règim Urbanístic de les Àrees d'Especial Protecció de les Illes Balears). Les parts de la finca ocupades per alzinar (consultar mapa de vegetació), penya-segats i cims estan qualificades com ANEI del més alt nivell de protecció (ANP).

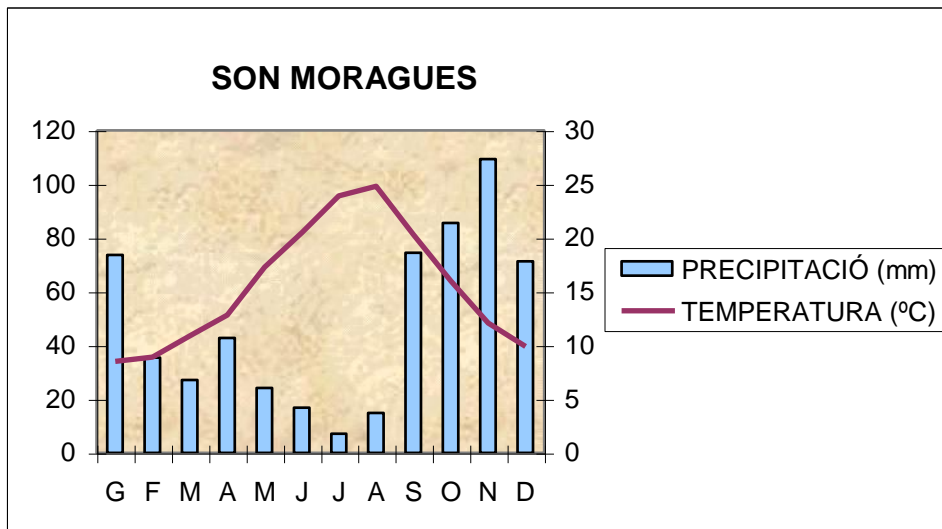
Forma part de la llista d'espais proposats com a Lloc d'Interès Comunitari (LIC) en base a la Directiva 92/43/CEE per formar part de la Xarxa Natura 2000. D'altra banda, s'han iniciat els tràmits per ser declarada mitjançant decret ZEPA (Zona d'Especial Protecció per a les Aus) en funció de la Directiva 79/409/CEE.

Fiscalment, i d'acord amb el que estableix l'article 3 de la vigent Llei de Forest, de 8 de juny de 1957, i l'article 19 del posterior reglament que el desenvolupa (Decret 485/1962, de 22 de febrer), la finca pública de Son Moragues resta exempta de contribucions i impostos de l'Estat i de les Entitats Locals.

1.2. Característiques físiques.

✓ Clima

Son Moragues es troba dins un àmbit general de clima mediterrani temperat, caracteritzat per hiverns suaus i estius càlids i secs. La seva proximitat a la mar la fa favorable a l'entrada de perturbacions de component N i NW i presenta màxims de precipitació durant la tardor, especialment el mes de novembre, i hivern per anar disminuint fins als mínims, registrats el juliol, tot i una petita recuperació primaveral.

Gràfic 1. Font: Elaborat a partir de les dades de l' I.N.M.-Centro Meteorológico Territorial en Illes Balears. Sèries Valldemossa (1998-2000) i Son Mas (1981-2000) per a precipitacions; i Es Verger (1991-2000) per a temperatures.

Quant a les temperatures mitjanes, van des dels 8.5°C els mesos més freds fins a prop dels 25°C a l'estiu. S'han registrat mínims absoluts inferiors als 0°C i màxims de 32.2°C. És important remarcar que les condicions d'insolació són molt variables d'un lloc a un altre de la finca, així a l'altiplà central, despoblat de vegetació arbòria, la insolació és constant i els canvis de temperatura es perceben amb major brusquedat, tot i l'efecte termoregulator de les brises marines. Els vents són predominantment de component N i NW, i la seva constància ha influenciat enormement la vegetació que es desenvolupa a la cara nord de la finca, carritxars i comunitats de socarrells.

En canvi, als costers meridionals, a redós dels vents de Tramuntana, on l'alzinar és dens, l'efecte termoregulator de les masses boscoses juga un paper importantíssim en el manteniment de condicions d'humitat prou altes.

✓ Geologia i geomorfologia

Els materials geològics es corresponen a la Unitat Tectònica del Teix-Tomir (*Instituto Tecnológico i GeoMinero de España*). Són materials del triàsic a la zona més occidental, i en aquest límit de la Finca presenta fàcies diferenciades del Triàsic Rethià (dolomies, margues, argiles, bretxes i carniols). La zona central es correspon amb fàcies del Juràssic (Lias), representat per bretxes calcàries, calcarenites i dolomies. Els afloraments localitzats al Cocó den Llorito es corresponen amb materials del Burdigalià (Terciari, Neògen, Miocè), representada per conglomerats, bretxes, arenisques i calcàries zoògenes.

Les característiques principals del relleu de la Finca venen marcades per tota una sèrie d'encavalcaments, anticlinals i falles normals, que són la lectura d'aixecaments i plegaments durant el Miocè Mitja (Orogènia Alpina). Els pendents existents oscil·len entre el 0-90%, però allà on es troben els accidents topogràfics més pronunciats és al vessant occidental de la Serra de Son Moragues (sobre la Coma des Cairats), amb penya-segats de fins a 100 metres de desnivell i amb una rosseguera que arriba fins al Camí des Cairats.

La configuració del terreny al cos central de la finca és un altiplà amb certa inclinació cap a l'W, la part central del qual és el Pla des Aritges, amb una ruptura de pendent brusca a la cara N i més suau cap a l'W. L'altiplà queda emmarcat al SE per crestes rocalloses no gaire desenvolupades que drenen cap a la Coma des Cairats.

La naturalesa càrstica del massís queda reflectida en les morfologies de dissolució típiques dels cimats amb poca vegetació, uns esquetjars força desenvolupats. Les cavitats subterrànies de Son Moragues (MUP nº 11) estan representades per:

AVENCs i COVES LOCALITZATS A LA FINCA PÚBLICA DE SON MORAGUES (VALLDEMOSSA)				
AVENC	COORDENADES UTM	ALTITUD (m)	Profunditat (m) / Recorregut (m)	Classificació
Crull des Camí	470240/4397100	820	<15 / 15-30	Lloc natural d'interès general
COVA	COORDENADES UTM	ALTITUD (m)	Recorregut (m)	Classificació
Cova de s'Aigua	469330/4397850	850	<15	Lloc natural d'interès general
Cova des Contrabando	467050/4398650	430	<15	D'especial interès històrico-arqueològic
Cova de sa Volta	468190/4396130	410	<15	D'especial interès històrico-arqueològic

Taula 3: Elaborada a partir de la font de J.A. Encinas (1997) "Inventari Espeleològic de les Illes Balears" Mallorca, *Endins*, 21

Consultar mapa núm. 2 per a la localització dels avencs.

✓ Hidrologia

La finca forma part de la unitat hidrogeològica 18.02 Valldemossa-Sóller, del qual només es disposa de dades agregades a les unitats 18.03 del Puig Roig i 18.04 Formentor, les que configuren el sector septentrional exterior de la Serra de Tramuntana, i s'assigna al conjunt una recàrrega natural de 35 hm³/any.

Son Moragues, gràcies a la seva localització (sector occidental des Teix) i elevació, amb cims de més de 900 m, constitueix la capçalera de cursos d'aigua com el Torrent Major de Deià i el seu brançal menor situat al Cocó den Llorito que drenen al vessant de litoral NW.

El límit occidental és travessat pel Torrent de Sa Marina (o des Lli), passant per Ses Fontanelles en direcció al Pla des Pouet. Finalment, seguint la vall de Sa Coma des Cairats transcorre el Torrent d'Avall, alimentat per algunes fonts com la Font des Polls, Font de Na Ropit, Font de Na Pollet i Font de Na Murtereta. De totes aquestes surgències, només la primera està situada geogràficament dins la Finca Pública:

NOM	CANALITZACIÓ	CABAL
Font des Polls	No	Estacional

En el mapa núm. 2, annex VIII apareix la ubicació dels torrents i de les fonts catalogats.

1.3. Característiques ecològiques i biològiques

✓ La flora: Espècies rellevants

Plantes inferiors

L'inventari florístic¹ de Son Moragues presenta una notable riquesa briològica, conté 49 espècies. La major part dels tàxons són comuns, d'àmplia distribució. Però una hepàtica, *Porella thuja*, i una molsa, *Fissidens crassipes*, que viu submergida a la Font des Polls, destaquen per la seva raresa.

Plantes superiors

El nombre d'endemismes inventariats és elevat: 32 endemismes baleàrics, 8 tàxons tirrènics i el cas del *Cyclamen balearicum*, només distribuït al Sud de França i Balears (Annex I). Un interès especial mereixen *Calamintha rouyana* i *Genista acanthoclada* subsp. *fasciculata*, considerades com a espècies amenaçades i catalogades com a vulnerables (VU) en el Llibre Vermell de la flora vascular de les Illes Balears². Són espècies rares, de distribució restringida i que no gaudeixen de protecció legal específica. Les espècies catalogades com a "quasi amenaçades" (NT) presents a Son Moragues són *Linaria earuginea* subsp. *pruinosa* (inclosa al Catàleg Balear d'Espècies Vegetals Amenaçades) i *Teucrium cossonii* subsp. *cossonii*.

Cal considerar, per la seva raresa a Balears, altres espècies no endèmiques que es troben a Son Moragues: *Acer opalus* subsp. *granatense*, *Hieracium elisaeaeum*, *Buxus balearica*, *Rhamnus bourgaeanus*, *Sorbus aria*, *Cephalanthera damasonium* i *Cephalanthera rubra*.

Propostes de gestió per a la flora:

- És convenient el seguiment de les poblacions de *Calamintha rouyana* present en el Puig des Boixos. És una espècie rara i les seves poblacions són sempre reduïdes.
- La *Genista acanthoclada* subsp. *fasciculata* també és una espècie rara, de poblacions reduïdes i de baixa eficiència reproductiva (Alomar, G., Mus & Rosselló, J.A., 1997). Bona part dels exemplars viuen en el marge de la pineda des Clot des Pinar. S'ha d'evitar que siguin coberts per la massa arbòria ja que és una espècie heliòfila. Un tancat, com el que es va fer al Massanella, evitaria que les cabres s'alimentassin dels individus més joves.

¹ SECONA, 1995: Inventari de biodiversitat de les finques públiques de la Serra de Tramuntana, Volum I, 1ª part. Documents tècnics de conservació. Conselleria d'Agricultura, Govern Balear.

² Llibre Vermell de la flora vascular de les Illes Balears, en premsa. Documents tècnics de conservació, II època, núm. 9. Conselleria de Medi Ambient, Govern Balear.

✓ Vegetació

• **Bosc.**

Ass. *Cyclamini balearici-Quercetum ilicis*

L'Alzinar dens, juntament amb el matollar xeroacàntic, formen la vegetació predominant a la Finca (consultar mapa de vegetació).

Ass. *Clematido cirrhosae-Quercetum rotundifoliae*

Alzinar termòfil que presenta espècies d'Oleo-Ceratonion. Es troba localitzat en una zona baixa, prop de Ses Basses, en una vessant orientada al sud.

L'alzinar, probablement ocupava una superfície més gran que l'actual. La pressió de l'home ha pogut fer recular aquesta comunitat cap a zones que li són més favorables. De fet, a la finca es troben dues comunitats de caràcter secundari que s'estableixen per substitució de l'alzinar: espinars de muntanya (ginebró, alicantins i aritja) i boixedes (boix, ginestra borda).

Ha estat explotat tradicionalment com a bosc menut, per a la pràctica del carboneig, i ara presenta una estructura massa densa de brots que mai seran tan fructífers com els peus de llavor. Es un bosc fossilitzat, els seus arbres són vestigis d'una massa arbrada que ha perdut la capacitat de reproduir-se. L'elevada densitat de peus, les "netejudes" fetes per ICONA (1984-1986) i l'excessiu pasturatge per les cabres són els principals responsables de l'absència de sotabosc i regeneració natural de la comunitat.

Per una altra banda, l'estiu de 1997 es va produir la mort generalitzada d'alzines a les vessants exposades al sol a Sa Coma des Cairats, aparentment afectats de "seca".

El debilitament de la massa forestal ha facilitat la propagació del banyarriquer (*Cerambyx cerdo*) i d'un fong (*Hipoxylon mediterranium*) que provoca ferides i un posterior podriment de l'alzina.

Els pins, malgrat n'hi hagi d'afectats pel *Tomicus* sp., es troben en més bon estat fitosanitari.

• **Màquia de mata i ullastre.**

Ass. *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae* O.Bolós & R. Molinier 1958

Garriga d'ullastre situada a la part baixa de la finca, en una pendent localitzada al nord del Sementer de Na Ropit.

Espècies representatives:

- Mata (*Pistacia lentiscus*)
- Càrritx (*Ampelodesmos mauritanica*)
- Olivella (*Cneorum tricoccon*)
- Ullastre (*Olea europea* var. *sylvestris*)

• **Matollars xeroacàntics**

Ass. *Teucrium subspinosi* O.Bolós & Molinier 1958

Espècies representatives:

- Eixorba-rates blanc (*Teucrium marum* subsp. *occidentale*)

- Eixorba-rates negre (*Astragalus balearicus*)
- Estepa joana (*Hypericum balearicum*)
- Estepa blanera (*Phlomis italica*)
- Aritja (*Smilax aspera* var. *balearica*)
- Romaní (*Rosmarinus officinalis* var. *palaui*)

Ocupa la superfície que està per damunt els 800 m a bona part de la finca. Les comunitats de les carenes rocoses i cims de la finca són de caràcter permanent, una vegetació pròxima a la potencial. Altres, localitzades a les zones menys rocoses, amb més sòl i arrecerades del Pla dets Aritges i Es Cosconar, fan el paper de secundàries.

Genisto fasciculata-Thymelaeetum velutinae

Comunitat xeroacàntica caracteritzada per la presència de l'endèmica *Genista acanthoclada* subsp. *fasciculata*. Es localitza en el Clot des Pinar i a la bifurcació del Camí de l'Arxiduc en el Pla dets Aritges.

• **Comunitats arbustives de caràcter secundari.**

Comunitats secundàries de substitució de l'alzinar.

Junipero oxycedri-Rhamnetum bourgeani

Espècies representatives:

- Ginebró (*Juniperus oxycedrus*)
- Alicantins (*Rhamnus bourgeanus*)
- Aritja (*Smilax aspera* var. *balearica*)

Ephedreto fragilis-Buxetum balearicae

Espècies representatives:

- Boix (*Buxus balearica*) (fotografia 50)
- Ginesta borda (*Ephedra fragilis*) (fotografia 53)

• **Vegetació rupestre.**

Està representada per 2 aliances. La primera és la *Brassicco balearicae-Helichryson rupestris* que presenta 2 associacions:

Ass. Hippocrepidetum balearicae

Espècies representatives:

- *Scabiosa cretica*
- Violeta de penyal (*Hippocrepis balearica*)
- Ginesta (*Genista cinerea* subsp. *Leptoclada*)
- *Globularia cambessedesii*
- *Cheirophus intybaceus*

És una comunitat rica amb endemismes que ocupa cingles poc assolellats.

Ass. *Potentillo-Pimpinellum balearicae*

Espècies representatives:

- *Potentilla caulescens*
- *Sesleria insularis*
- Col borda (*Brassica balearica*)
- Didalera (*Digitalis minor*)
- *Galium crespianum*
- Maçanella (*Helichrysum ambiguum*)
- *Laserpitium gallicum*

Localitzada estrictament en exposició nord, entre 800 i 1450 m d'altitud (O. Bolós 1996).

En aquesta mateixa associació hi trobam l'espècie submediterrània *Acer opalus* Miller subsp. *Granatense* (rotaboc) i *Sorbus aria* (pomera borda) que pertany a l'element eurosiberià.

La segona aliança és *Arenarion balearicae* que presenta l'associació *Sibthorpio africanae-Arenarietum balearicae*. Localitzada al vessant nord del Puig Caragolí i en els replans dels penyals del marge dret de la Coma des Cairats. Sempre en llocs ombrejats i amb humitat atmosfèrica.

Espècies representatives:

- *Sibthorpia africana*
- *Cymbalaria aequitriloba*
- *Arenaria balearica*

A l'annex VIII de cartografia, s'inclouen els mapes de vegetació (núm. 3), d'interpretació fisiognòmica (núm. 4) de la vegetació i de cobertura vegetal (núm. 5), que complementen aquest apartat de vegetació.

Propostes de gestió per a la vegetació:

- S'ha de continuar fent aclarides de millora, afavorint els exemplars procedents de llavor, i tales "polícia" per eliminar arbres moribunds o malalts.
- Són necessàries les tales selectives de tanys per tal de facilitar el pas de bosc menut (carbonejat) a bosc gran, sobretot, a l'alzinar de Ses Fontanelles.
- Proposam el tancament de parcel·les d'alzinar, el qual ha d'ésser aclarit i repoblat amb arbusts rebrotadors, prioritzant els que produeixen fruit. Aquestes parcel·les han de funcionar com a banc de llavors per a la seva dispersió a la resta d'alzinar (veure annex de projectes).
- Paral·lelament s'ha de reduir, dràsticament, la població de cabres
- Potenciar les actuals poblacions de boix (*Buxus balearica*) mitjançant repoblacions.

✓ La fauna: Espècies rellevants

Invertebrats

La fauna invertebrada de Son Moragues, com a la resta de la Serra de Tramuntana, és rica en espècies endèmiques (veure annex III). Entre els gasteròpodes cal destacar la presència de caragols gegants. Aquesta característica, probablement ve determinada per factors ambientals i es fa patent en espècies endèmiques com el caragol de serp (*Iberellus balearicus*) i no endèmiques com les viudes (*Archelix punctata*).

Insectes endèmics com l'escarabat de sang (*Timarcha balearica*) i *Phylan semicostatus* són freqüents en els matollars xeroacàntics dels cims muntanyosos. Altres endèmics com l'aràcnid *Malthonica balearica* és abundant als indrets més boscosos.

Amfibis i rèptils

El granot (*Rana perezii*) i el calàpet (*Bufo viridis*) són les dues espècies d'amfibis presents a Son Moragues. És important el manteniment dels diferents punts d'aigua artificial (dos abeuradors i una bassa), sobretot pel calàpet, una espècie catalogada com a vulnerable (VU) al Llibre Vermell dels vertebrats de Balears, que en els darrers anys ha sofert una reducció poblacional. Aquests punts d'aigua també són essencials per a la resta de la fauna.

Entre els rèptils, no hi falten el dragó (*Tarentola mauritanica*), abundant a les parets, marjades i construccions; el dragonet (*Hemidactylus turcicus*) i un rèptil depredador dels anteriors, la serp de garriga (*Macropododon cucullatus*).

Aus

La Finca és una important zona d'alimentació dels rapinyaires, però pocs hi nidifiquen (veure annex IV). Per ventura, la causa principal sigui la presència constant d'excursionistes. Un exemple significatiu és un niu de falcó pelegrí que no és ocupat en els darrers anys. El voltor negre és un visitant regular durant tot l'any i el falcó marí durant l'estiu.

L'avifauna de masses forestals arbòries, tot i ésser la més difícil d'observar, és la que està millor representada: cap-ferrerico blau, pinsà, trencapinyons, cadenera, rossinyol, ropit, menjamosques,...

Entre les espècies més pròpies del matollar xeroacàntic i garrigues hi trobam: busqueret coa-llarga, perdiu, passaforadí, pàssera, coa-rotja de barraca, etc.

Mamífers

Les tres espècies de mamífers carnívors de Balears es troben a Son Moragues: la geneta, el mart i el mostel. Juntament amb els rosegadors conformen els mamífers terrestres de la Finca. Només una espècie de rata pinyada ha estat inventariada, *Hypsugo savii*, però probablement no sigui la única existent

Tal vegada sigui la cabra el mamífer més abundant. La pressió sobre la vegetació és excessiva i no permet la regeneració natural de la vegetació, sobretot a l'alzinar. El control de la seva població és el problema principal que haurà de solucionar el gestor de la Finca.

A l'annex VIII es poden consultar les àrees d'interès científic per a la flora i la fauna.

Propostes de gestió per a la fauna:

- Seria convenient fer un estudi dels quiròpters de la finca i comprovar si existeixen més espècies.
- S'ha de fer el manteniment i reposició de caixes nius per aus insectívores, i el seu seguiment anual.
- Les cabres orades, que ocupen la Serra de Tramuntana i la Serra de Llevant, es presenten en densitats elevades (fotografia 01), la qual cosa suposa greus perjudicis pels ecosistemes naturals de Mallorca. La supervivència de moltes plantes endèmiques que formen part de la seva dieta està en perill. Endemés, evita la regeneració natural dels boscos i zones cremades (augment de l'erosió) i provoca malformacions greus i nanisme en els arbres repoblats.
- D'altra banda, i en nivell inferior d'importància respecte a la reducció dràstica de la població, cal considerar la cabra autòctona com un patrimoni genètic amb unes condicions excepcionals com a recurs cinegètic que permetria la reactivació econòmica de la Serra de Tramuntana i de Llevant. En algunes de les seves localitats, ha desaparegut el perfil morfològic propi de la varietat mallorquina com a conseqüència de l'abandonament de la ramaderia tradicional de muntanya que ha propiciat l'estat silvestre d'una gran varietat de races, les quals s'havien popularitzat per ser més productives i de maneig més senzill que l'autòctona (Seguí, B., Payeras, Ll. i Ramis, D., 2001).

Actualment, s'han establert definitivament les característiques genètiques i morfològiques de la varietat autòctona, gràcies a un primer estudi realitzat per la Conselleria de Medi Ambient del Govern Balear (Pandion, 1998) i al programa de recuperació de la cabra autòctona de l'Oficina de la Caça del Consell de Mallorca. Els fenotips que han d'ésser objecte de caça selectiva són els següents:

Caràcters selectius	Caràcters no homologats i no tolerables en exemplars reproductors.
• Animals esmotxats, pelats.	• Petites taques blanques
• Taques blanques grosses	• Mucoses i interior de les orelles de color clar
• Color o disseny impropri	• Presència de mamelles
• Perfil facial còncav	• Escrot dividit en dos lòbuls
• Orelles baixes	• Banyes en forma de "V" o impròpies
• Pel llarg	• Banyes pàl·lides
• Braguer extern	

Taula 4 elaborada a partir de les dades proporcionades per l'Oficina de la Caça del Consell de Mallorca.

Seria molt positiu una coordinació entre les administracions públiques i les finques privades per unificar criteris i encaminar la tasca cap a una mateixa direcció. En aquest sentit, proposam una gestió de la població de cabres orades integrada en una estratègia global per a l'illa de Mallorca que es concreta en les següents actuacions:

Fase I (2002-2003)

- a) Control estricte dels ramats domèstics de cabra a la Serra de Tramuntana.
- b) Ampliació del personal encarregat del descast i formació en base als criteris de selecció de fenotips preestablerts.
- c) Descast intensiu en base als criteris de selecció de fenotips preestablerts. En algunes finques no existeixen exemplars amb els fenotips propis de la cabra autòctona.
- d) Seguiment estadístic rigorós del control (caça selectiva) de la població.
- e) Seguiment sanitari en animals descastats.
- f) Convenis amb finques privades pel control de població. Cal informar i assessorar el sector privat de la Serra ja que la seva col·laboració és fonamental per a l'èxit del projecte.

Fase II (2004-2007, variable)

- g) Estimacions del percentatge de puresa i de les càrregues de densitat de les diferents zones de la Serra de Tramuntana. És més operatiu i aproximat a la realitat utilitzar les densitats relatives que fer censos totals de població.
- h) Continuació d'un descast menys intens i més acurat. Possibilitat de fer-lo amb la tècnica tradicional del llaç.
- i) Seguiment estadístic de la caça selectiva.
- j) Determinació de les finques públiques més apropiades per a ser utilitzades com a banc genètic de la varietat autòctona.

Finalitzades les dues fases s'hauria arribat a una estabilització de la població amb densitat inferiors a 0,2 cabres/Ha. Una densitat superior comporta greus perjudicis pels ecosistemes naturals de Mallorca (Pandion, 1998).

Les finques privades de muntanya podrien iniciar una gestió cinegètica de qualitat a través de múltiples iniciatives (trofeu de caça major, foment de la caça tradicional amb llaç, comercialització de la carn, control individualitzat de les poblacions,...) que permetin el seu sosteniment econòmic.

Actualment està en tràmit la declaració de la varietat de cabra mallorquina com a raça autòctona. El pas següent seria l'homologació nacional i internacional de la nostra raça com a trofeu de caça major.

1.4. Usos humans

✓ L'ordenació i els aprofitaments

Com a la resta de propietats rurals de Mallorca, la finca de Son Moragues es constituí en base a una economia d'autoconsum, això vol dir, una explotació dels recursos de la finca que primerament servís per a cobrir les necessitats dels seus pobladors i els excedents que es generessin servirien per a incrementar les rendes. Així, hi ha hagut, des de fa molts segles, explotació dels boscos, de les terres agrícoles i de les pastures per a ramaderia.

A partir de la segregació d'una part de la finca, adquirida per l'ICONA (1979) i la seva posterior declaració com a Mont d'Utilitat Pública, es reafirma el caràcter protector i d'ús públic que tindrà la finca a partir de llavors. Únicament s'hi admetran aprofitaments secundaris del Mont, el pasturatge extensiu de ramaderia ovina i la caça, que seran regulats pels Plans Anuals d'Aprofitament (SECONA). També poden incloure aprofitaments extraordinaris de fusta.

La situació dels últims cinc anys al M.U.P nº 11 Son Moragues és la següent:

PERÍODE	CLASSE	UNITAT	ADJUDICATARI
		ADJUDICACIÓ (ptes)	
1997-2001 (adjudicació anual)	Pastures	100 llanars/580 ha	Lluís Cilimingras Casasnovas Predi Son Moragues DNI: 41397202 P
		12.000 ptes	
1997-2001 (adjudicació anual)	Caça major	Part corresponent a 427.000 ptes que afecta Son Moragues, Mortitx i Mina Gran	SEFOBASA
1997-2001 (adjudicació anual)	Caça menor "colls"	23 llocs fixos	Ajuntament de Valldemossa
		3.250 ptes/lloc total 74.750 ptes	
1997	Extraordinari	225 alzines	IBANAT

Taula 5. Elaborada a partir dels Plans Anuals d'Aprofitament (SECONA).

Nota: L'import de liquidació de cada aprofitament inclou el preu de l'adjudicació + taxes i exaccions parafiscals (Decret 502/1960).

Per la Llei de Monts, de 8 de juny de 1957, art. 37, no es permet l'aprofitament d'espècies silvestres que no es trobin incloses en el pla anual o periòdic aprovat. No obstant, seria recomanable fer una excepció en el cas de la recol·lecció d'espècies silvestres no protegides (bolets, espàrrecs,...) de consum tradicional limitant les quantitats màximes permeses. La recol·lecció, en cap cas, no implicarà el desarrelament de plantes o destrucció del micel·li dels fongs i únicament es permetrà amb autorització de la DG de Biodiversitat.

✓ Agricultura

Son Moragues (MUP nº 11) no ha estat aprofitada agrícolament, així ho demostren la manca de referències històriques i l'absència de marjades (només hi ha 8 marjadetes devora la Casa de Neu amb funcions de recollida de neu). En contraposició, l'aprofitament forestal ha estat molt important i es concretava amb l'elaboració del carbó, com ho confirma la presència abundant de rotllos de sitja (consultar mapa 7, annex VIII).

✓ Ramaderia

Les activitats ramaderes han estat habituals a Son Moragues, prova d'això són els dos abeuradors construïts pel bestiar en el Clot des Pinar, a Ses Fontanelles (fotografia 11) i les dues piques de la Font des Polls. L'aprofitament ramader s'adjudica anualment. Durant el període de 1997-2001 s'ha mantingut el mateix adjudicatari amb un ramat màxim de 100 llanars per les 580 Has de la Finca.

Es desconeix la densitat relativa de cabres a Son Moragues, però hem comprovat que aquesta és molt elevada (en un transecte lineal de 1,2 Km comptarem 45 cabres). Cal recordar que densitats superiors a 0,2 cabres/Ha són greument perjudicials (Pandion, 1998) per a la vegetació de la Finca. Per aquest motiu, s'ha d'intentar no superar la capacitat de càrrega d'herbívor (cabra i ovella) permisible, i en aquest sentit no és aconsellable l'aprofitament ramader fins que s'hagi reduït la població de cabra orada (consultar projecte pel control de la població de cabra orada).

✓ Ús cinegètic

La caça a coll, la més antiga de les arts de caça a la Serra de Tramuntana i endèmica de Mallorca, ha estat objecte d'aprofitament fins la temporada 2000-01. Després de la compra de la finca (1979), s'adjudicaven anualment els seus 23 llocs fixos de caça (colls de caçar tords, fotografia 07) a l'Ajuntament de Valldemossa (3.250 pts/lloc) que s'ocupava de llogar-los als afeccionats del poble. L'última adjudicació data de 1998.

Com a conseqüència de l'abundància de cabres orades a Mallorca i els subsegüents perjudicis que ocasionaven a la vegetació, es va declarar (abril de 1992) la cabra assilvestrada peça de caça major. L'any 1994 s'inicià un aprofitament de les cabres orades de les Finques Públiques de Son Moragues, Mortitx i Mina Gran, executat per l'empresa SEFOBASA, la qual ingressava l'import de 190.000 ptes per a l'aprofitament a les tres finques públiques (20 mascles adults i 30 cabrits) a la Conselleria d'Agricultura i Pesca. El nombre màxim de caçadors per batuda a Son Moragues era de tres, i cada un d'ells podia capturar 3 peces/dia. Aquests aprofitaments es perllongaren, modificant en alguns casos el plec de condicions, fins a la Resolució del Director General de Biodiversitat, de 29 de març de 2001 (BOIB nº 49, 24/04/2001) per la qual Son Moragues es declarava Refugi de Caça. Des de llavors s'ha anat fent un descast per part de la Guarderia Forestal.

No hi ha senyals que indiquin la declaració de Refugi de Caça dins els límits de la Finca (consultar mapa de senyalització, accessos i viari intern, mapa núm. 8, annex VIII), és convenient instal·lar-ne un a l'entrada.

La relació de peces caçades al MUP de Son Moragues és la següent:

Mes	Any	Mascles adults	Femelles adultes	Cabrils
--	1993-94	7	12	70
--	1994-95	18	13	86
--	1995-96	45	54	65
--	1996-97	32	66	51
gener-març	1997	6	19	16
nov-desembre	1999	--	3	4
gener-març	2000	1	17	9
nov-desembre	2000	3	8	4

Taula 7. Font: Guarderia Forestal

* De l'octubre de 1998 fins el desembre de 1999 només hi ha dades globals de totes les finques públiques: 7 mascles adults, 145 femelles adultes i 76 cabrils.

Relació de peces abatudes en els controls de població de cabra orada (Guarderia Forestal i personal IBANAT):

Mes	Any	Mascles adults	Femelles adultes	cabrils
Abril-maig	2001	8 + 4 joves	4+ 8 joves	5
Juny	2001	5	7	5
Juliol-agost	2001	11	14	5
Setembre	2001	6	5	--

Taula 8. Font: Guarderia Forestal

✓ Ús públic

Un dels objectius més importants d'una finca pública és l'ús que en puguin fer els visitants, a nivell recreatiu i en la mesura que sigui compatible amb la seva conservació. Per a tal efecte serà imprescindible la promoció d'activitats d'educació ambiental.

Ús recreatiu

Son Moragues (MUP) és un indret de pas d'itineraris tan característics com la pujada al puig del Teix (es pot fer per 2 camins diferents) o el de Valldemossa a Deià passant pel Pla des Pouet (fotografia 26), Coll de Son Gallard, Camí de l'Arxiduc (fotografia 42, 43) i Castell del Moro. Una altra típica excursió és la del camí de l'Arxiduc, passant per la Coma des Cairats, travessant el Pla des Aritges, baixant per Ses Fontanelles (fotografia 44) i el Pla des Pouet. Tot plegat fa que la Finca Pública sigui una de les més visitades de la Serra de Tramuntana.

Per tal de regular i facilitar l'ús públic al nombrós grup d'excursionistes que visiten anualment la finca, des d'aquest Document es proposen uns itineraris senyalitzats que transcorreran pels viaris més tradicionals i representatius de la zona: camí de Sa Coma des Cairats, Camí de l'Arxiduc, camí de Ses Fontanelles. Aquests itineraris aniran indicats en un plànol als 2 cartells de benvinguda (veure Projecte de senyalització SM12). Paral·lelament, s'instal·laran senyals interpretatius dels elements més significatius del paisatge.

Codi	Itinerari	Origen	Destí	Longitud / Temps estimat (dins de la F.P.)	Dificultat
1	Camí de s'Arxiduc i Pujada al Teix	Coll de Son Gallard	Entrada finca pública, Coma des Cairats	6,7 km / 3 h	Mitjana
2	Camí de ses Basses	Font de s'Abeurada	Font de s'Abeurada	5,1 km / 2 h	Mitjana
3	Camí de sa Coma des Cairats	Font de na Ropit	Casa de neu de la Coma des Cairats	6,9 Km / 1 h	Baixa
4	Camí des Cairats	Sa font des Polls	Mirador	1,4 km / 30'	Mitjana

Taula 9

Prop de la Font des Polls hi ha l'Àrea Recreativa que disposa de taules bancs i fogons. Un poc més amunt, s'arriba a l'antic porxo de nevaters que va ser restaurat com a refugi (fotografia 47, 48). La instal·lació, amb una capacitat de 15 persones, funciona tot l'any i és gestionat per l'IBANAT. Té una única sala amb foganya, sense llits ni serveis sanitaris. A l'exterior, s'ha instal·lat un petit refugi amb foganya i obert a tothom.

ÀREA RECREATIVA	INFRASTRUCTURES	ACCÉS
Àrea Recreativa de Son Moragues	4 taules amb els 4 respectius bancs 1 contenidor pel fems 2 fogons 1 senyal informatiu	Carretera Palma-Valldemossa (PM-111), Km 17. Camí de sa Coma des Cairats (accés principal de la Finca Pública)

Taula 10. Font: IBANAT

Educació i interpretació ambiental

Una estratègia de lluita per a la protecció de la natura és l'educació. En aquest marc s'han de situar els itineraris de Natura de la Conselleria d'Agricultura i Pesca iniciats experimentalment la primavera de l'any 1985 a Son Moragues. Durant l'estiu del mateix any s'elaboraren 10 fitxes educatives (el viatge, el sòl, l'alzina, l'alzinar, la fauna, la calç, el carbó, cases de neu, la caça a coll i el paisatge) pels alumnes i el mes d'octubre començaren els itineraris de forma regular. L'itinerari de natura de Son Moragues es va perllongar ininterrompudament fins el curs escolar 1995-96 (última memòria d'activitats disponible). Probablement, l'augment de la demanda d'altres indrets en detriment de Son Moragues, juntament amb la duresa de l'itinerari foren les causes de la seva paralització.

Les dades de l'evolució del nombre d'alumnes que realitzaren els itineraris es reflexen en el quadre següent:

ANY	Nº ALUMNES	Nº ITINERARIS
1985-86	4.474	--
1986-87	4.026	--
1987-88	2.220	--
1988-89	1.135	21
1989-90	1.455	35
1990-91	--	--
1991-92	1868	39
1992-93	1.121	28
1993-94	1.209	26
1994-95	835	16
1995-96	785	15

Taula 11: Elaborada a partir de les Memòries anuals dels Itineraris d'Educació Ambiental (SEFOBASA). Arxiu del Parc Natural de s'Albufera.

Actualment la D.G. de Mobilitat i Educació Ambiental està posant a punt noves propostes que contempen l'ús educatiu de la finca. Una proposta d'aquest Document és la reactivació dels Itineraris de Natura, no sense una revisió dels materials educatius disponibles (consulteu Projectes SM13).

El 1990 s'edità la Guia de Passeig de Son Moragues, un text que ofereix dades sobre la història de Son Moragues, les seves característiques ecològiques i econòmiques i fa un repàs de les espècies animals i vegetals més característiques, elements del patrimoni etnològic,... i proposa una sèrie d'itineraris. Seria convenient revisar-ne els continguts per a una reedició (vegeu Projecte SM16).

1.5. Infraestructures

✓ Accessos i viari intern

El Camí de Sa Coma des Cairats presenta trams en mal estat que s'haurien de reparar per a facilitar el pas als vehicles forestals (revolts de la font des Polls fins al refugi, consulteu Projecte SM10). El reble d'alguns trams del Camí de l'Arxiduc necessita restaurar ja que el pedreny s'ha anat desencaixant (consulteu Projecte SM07, fotografia 42). La resta de camins presenten un bon estat de conservació. Tot seguit es presenta un quadre dels camins interns, amb l'origen, destí, dades orientatives de la durada i longitud del trajecte dins la Finca Pública i altres informacions complementàries. Per ubicar aquests camins consultau el mapa núm. 8, de senyalització, accessos i viari intern.

Codi	Camins/ Accessos	Origen	Destí	Domini / Ús	Estat de conserva ció	Longitud / Temps estimat (dins de la F.P.)	Interès	Tipologia
1	Camí de s'Arxiduc	Coll de Son Gallard	Cases de neu de la Coma des Cairats	Públic / Públic	Bo	4,3/45'	Excursionista i naturalístic	CC. Variable de 1,90 a 2,50. camí aixecat sobre dos marges i reblit de pedra.
2	Camí des Caragol	Font des Polls	Partió del terme municipal de Valldemossa i Bunyola	Públic / Públic	Bo	0,8 km / 20'	Excursionista	CF. Ferm de terra i roques
3	Camí de ses Basses	Font de s'Abeurada	Puig de ses Fontanelles	Públic i privat/ Públic	Bo	2,4Km/50'	Excursionista	CC/T. Amplada variable. Ferm de pedra (envaït per la vegetació) i terra
4	Camí de sa Coma des Cairats	Font de na Ropit	Casa de neu de la Coma des Cairats	Públic / Públic	Bo	6,9Km/60'	Excursionista	Pista forestal
5	Camí de ses Fontanelles	Pla de ses Aritges	Pla des Pouet	Públic- privat/púb lic-privat	Bo	1,7Km/20'	Excursionista	CC. Ferm de terra
6	Tirany de pujada al Teix	Camí de s'Arxiduc	Puig del Teix	Públic- privat/púb lic	--	0,8Km/30'	Excursionista	Tirany, marcat amb fites. Terreny pedregós
7	Camí des Cingles de Son Rullan	Camí de s'Arxiduc	Municipi de Deià	Públic/Pú blic	Bo	0,9Km/10'	Excursionista	CC/CF. Camí amb fragments empedrats, amb diferents graus de conservació
8	Camí des Cairats	Camí des Caragolí	Mirador	Públic/Pú blic	Regular	1,4/20'	Excursionista	CF. Camí poc marcat

Taula 12: CF= Camí de ferradura. CC= Camí de carro. CR= Camí ramader.
Informació recollida al Catàleg d'Antics Camins de la Serra de Tramuntana (1993)

✓ Edificacions

L'única edificació de la finca és el refugi, antic porxo dels nevaters, ubicat uns metres més abaix de la casa de neu. És una construcció de planta rectangular d'aproximadament 80 m² i coberta d'un aiguavés, amb una capacitat per a 15 persones. Disposa d'una única sala amb llar de foc, sense llits ni serveis sanitaris. Es troba en un bon estat de conservació però sovint sofreix desperfectes per part de qualque desaprensiu. Fotografies 47 i 48. Consultar mapa d'infraestructures, núm. 9.

✓ Tancaments

La finca està tancada per paret seca (2.350 m) en el seu límit oriental, confrontant amb Es Teix i Pastoritx. L'entrada a la finca per la Coma des Cairats també està delimitada per paret seca. Pel que fa a tancament interiors, el mes de març de 1998 se'n construïren tres (d'aprox. 100 m²) amb reixa metàl·lica per impedir la pastura de les cabres i poder estudiar el seu efecte sobre la vegetació. Un d'ells està ubicat dins l'alzinar a l'esquerra del camí (pujant) de Sa Coma des Cairats, prop del forn de calç (fotografia 52), l'altre es troba en el límit superior de l'alzinar, passada la casa de neu (fotografia 56), i finalment, es va construir un darrer tancat aferrat a un penyal a la zona de Ses Fontanelles.

L'any 1998 es va tancar amb reixa metàl·lica una superfície, incendiada l'any anterior, d'aproximadament 1 ha (executat per TRAGSA, fotografia 40). La finalitat de l'operació fou l'estudi de l'evolució de la vegetació després d'un incendi i sense el pasturatge de les cabres.

Finalment existeix un tancat de reixa metàl·lica d'aproximadament 0,25 ha dins l'alzinar en el camí de Sa Coma des Cairats prop de l'entrada a la Finca. Aquest tasca fou executada, l'any 2000, per l'empresa TRAGSA com a mesura complementària a una millora de l'alzinar que havia estat afectat de "seca" l'any 1997.

No es té constància de cap seguiment i manteniment d'aquests tancats una vegada acabats els seus respectius estudis. Seria interessant aprofitar aquestes infraestructures per aprofundir en els coneixements actuals sobre l'alzinar i la vegetació rupícola.

Consultar mapa d'infraestructures, núm. 9.

✓ Senyalització

La senyalització existent a Son Moragues (consultar mapa 8, annex VIII) consta de:

- 1 cartell de benvinguda amb els serveis disponibles i la normativa d'ús.
- 3 senyals indicadors de patrimoni (Forn de calç, Font des Polls, Puig Caragolí).
- 1 cartell informatiu de dotacions i normes d'ús del Refugi.
- 1 cartell informatiu d'entrada/sortida a una finca pública.

Al Projecte SM12 es detallen els canvis que la nova proposta implica.

És necessari instal·lar sis senyals específiques per a la *Interpretació del Medi*, que informin sobre temàtiques diverses:

- Elements d'interès etnològic (vegeu també pàgina 24, Patrimoni cultural)
Sitges i barraques de carboner. Breu text amb referències al modus de vida del carboners, funcions de cada element expressat en un esquema o dibuix, finalitats de l'aprofitament del carbó, etc.
Forn de calç. Breu text amb referències al modus de vida del calciners, funcions de cada element expressat en un esquema o dibuix, finalitats de l'aprofitament de la calç, etc.
Abeurador. Breu text amb referències a l'aprofitament del recursos hídrics en general, circumstàncies històriques que originen la construcció d'aquest monument, etc.
Cases de neu. Breu text amb referències al modus de vida del nevaters, funcions de cada element expressat en un esquema o dibuix, finalitats de l'aprofitament de la neu, etc.
- Paisatge.
Alzinar. Breu text amb referències a les condicions ambientals d'un alzinar de muntanya, espècies característiques, dibuixos, etc.
Mirador. Dibuix que reflecteixi la vista panoràmica des d'aquell indret i localització, amb topònims, del principals accidents geogràfics. Fotografia 37.

Tots els cartells es localitzaran al llarg dels itineraris autoguiats, i a llocs on l'impacte visual sigui lleu, però alhora atractiu per al visitant. Vegeu-ne la distribució i quantificació al mapa de zonificació i projectes, núm. 11, annex VIII.

✓ Hidràulica i infraestructures antiincendi

La Font des Polls, única font del MUP nº 11 Son Moragues, s'ubica en el camí de Sa Coma des Cairats prop de l'Àrea Recreativa. La surgència es troba al fons d'una mina i, en el centre discorre una canaleta que aboca l'aigua a dues piques que funcionen com abeurador. És necessari instal·lar una sortida de desguàs a les piques per a la canalització de l'aigua en èpoques de pluja (vegeu Projecte SM06). Al costat de la mina hi ha un aljub que s'ha tapat per evitar que els visitants hi segueixin tirant fems i contaminin l'aigua.

Existeixen més fonts a la zona però es troben localitzades fora de la finca pública: Font de na Pollet, Font de na Ropit, Font de s'Abeurada.

Altres punts d'aigua de la Finca són l'abeurador de Ses Fontanelles, que s'ha catalogat en l'apartat de patrimoni cultural (fotografia 11 i 12) i l'abeurador des Clot des Pinar. Per la seva estructura i dimensions no són aprofitables en la lluita contra els incendis forestals.

Un punt d'aigua, de construcció més recent que els anteriors, és la bassa ubicada al camí de Sa Coma des Cairats, prop de l'entrada (fotografia 6). La seva principal finalitat és la d'abeurar la fauna de la zona però, per les seves característiques, és l'únic punt d'aigua que pot ser utilitzat per a la lluita contra els incendis forestals.

Només s'ha fet una faixa antiincendis ("neteja" del sotabosc) a l'alzinar de Ses Basses i Coma des Cairats l'any 1984, executat per l'ICONA. No es va fer una eliminació selectiva i des de llavors, no s'ha tornat a regenerar el sotabosc.

Consultar mapa d'infraestructures, núm. 9.

✓ Patrimoni cultural

Son Moragues destaca pels nombrosos elements d'elevat valor etnològic i cultural: rotllos de sitja de carboners, forns de calç (fotografia 20, 21, 22, 23, 24), forns de pa (fotografia 19), una casa de neu (fotografia 15, 16, 17) i les marjades per a recollir-la (25, 10). En el camí de Sa Coma des Cairats, on se'n troba una bona mostra, es va restaurar un forn de calç, una sitja i una barraca.

Per ventura, l'element més representatiu sigui la casa de neu ubicada a la Coma des Cairats. Les seves característiques principals es reflexen al quadre següent :

CASA DE NEU DE SON MORAGUES (1636) o de la Coma des Cairats		FOTO 456
UBICACIÓ Coma des Cairats	COORD LAT 21 39' 17" N, LONG: 391 43' 40" E	
ENTORN Dins d'un alzinar i a una coma pregona situada al vessant NW d'un dels contraforts del massís del Puig des Teix, a un lloc de fort pendent.	COTA 800 m	
	ORIENTACIÓ N-S	
DESCRIPCIÓ	TIPOLOGIA Dipòsit excavat al terra al peu d'una rosseguera.	
	PLANTA De transició, laterals llargs rectes i capçaleres corbades.	
	DIMENSIONS LLARGÀRIA 16,10 m AMPLÀRIA 6,90 m VOLUM MÀXIM ACTUAL 395 m ³ FONDÀRIA 4,00 m	
	MURS De pedra lligats amb argamassa	
	PARET TANCAMENT A tot el perímetre del clot i més alta als extrems curts, per donar forma i suport a la coberta	
	COBERTA A dos aiguavessos i tapada amb teules (en un 25 % segons un gravat de l'Arxiduc al Die Balearen)	
	BOMBARDERES Quatre (0,7 m d'amplària), dues a cada lateral llarg, de brancals polilítics. S'utilitzaven per tirar neu dins el pou.	
	PORTALS Dos, un a cada capçalera, de brancals i llinda de pedra arenisca.	
	SÒCOL El camí situat a ponent de la casa serveix de sòcol per al buc.	
	ESBALDRECS Només les filades més altes de les parets.	
VEGETACIÓ A l'interior de la casa de neu hi creixen dues alzines.		
ALTRES ELEMENTS DEL CONJUNT		
PORXO A pocs metres més baix de la casa de neu. De planta rectangular (80 m ²) i coberta d'un sol aiguavés. Molt modificat, ja que fou condicionat com a refugi d'excursionistes gestionat per l'IBANAT.		
MARJADES Se'n destriuen vuit, la resta, envaïdes per la rosseguera. Cinc són paral·leles al lateral de tramuntana de la casa de neu i de tendència lleugerament corba; unes altres tres estan situades entre el porxo i la casa de neu i són pràcticament rectes. Els marges sumen més de 245 m de llargària i tenen una altura màxima de 2,10 m.		

Taula 13. Elaborada a partir de Gorrias (2001). Les cases de neu de Mallorca.

El Camí de l'Arxiduc, de gran valor etnològic i històric, construït sota el patronatge de l'Arxiduc Lluís Salvador, és un exemple d'integració de l'enginyeria viària popular amb el paisatge (fotografia 43). Està constituït per 2 files laterals de pedres grosses i enmig

reble de pedreny petit. La seva amplada varia entre 1,50 m i 2,00 m i la longitud que passa per la Finca Pública és de 4.080 m.

Finalment, cal destacar l'abeurador de Ses Fontanelles (fotografia 11, 12), de planta rectangular (8 m x 2 m) i tapat amb una volta de mig canó. Tota l'estructura està elaborada amb pedra en sec, habilitant una obertura a la part posterior per treure aigua (fotografia 13).(consulteu Projecte SM06). Consultar mapa núm. 7.

✓ Personal

Actualment, el personal destinat a la gestió d'aquesta finca està format per:

un Agent de Medi Ambient de la Conselleria de Medi Ambient (a temps parcial), responsable de la vigilància, la informació a l'usuari, del seguiment de les espècies i de la gestió.

una brigada d'àrees recreatives de l'IBANAT (a temps parcial) responsable de la neteja i el manteniment de l'Àrea Recreativa.

una brigada de finques públiques (de recent creació) de l'IBANAT (també a temps parcial), responsable de la vigilància, el manteniment i la conservació d'espècies.

✓ Inversions i actuacions a la finca

A continuació s'han recollit les actuacions i inversions més significatives que ha promogut el Govern de les Illes Balears a les Finca Pública de Son Moragues (MUP nº11). Consultau mapa d'actuacions significatives en anys anteriors (núm. 10), annex VIII.

ANY	CODI	NOM DEL PROJECTE/DESCRIPCIÓ	EXECUCIÓ
1984	01	Aclarida dins l'alzinar de Ses Basses i el Comellar des Cairats.	ICONA (84-86)
1990	02	Remodelació porxo nevaters com a refugi d'excursionistes	IBANAT
1997	03	Tancat (1 Ha) per estudi evolució vegetació després d'un incendi.	TRAGSA (98)
1998	04	Reparació del camí fins a les cases de neu.	TRAGSA
1999	05	Tancat (0.25 Ha) per estudi evolució de l'alzinar.	TRAGSA (00)
1999	06	Regeneració alzinar (20 Ha) i tala d'arbres afectats per la seca (2 Ha).	TRAGSA (00)
2001	07	P.Mejora Masas Forestales en MP. Convenio Hidrología. Prevista regeneració (9 Ha) alzinar.	TRAGSA (SE)

Taula 14. A.R.= Àrea Recreativa. P= Projecte. MP= Monts Públics. SE= Sense Executar
Elaborada a partir de la revisió de Projectes de TRAGSA i l'IBANAT

L'Institut Balear de la Natura (IBANAT) disposa de brigades de manteniment per a les Àrees Recreatives. A continuació s'ofereix un resum dels treballs d'aquestes brigades a l'A.R. de Son Moragues.

DATA	TASQUES
nov 99	Retirar branques del camí al refugi (efectes nevades)
des 99	Neteja del refugi i AR
gen 00	Neteja i reparacions al refugi
feb 00	Neteja del refugi i abastiment de llenya
març 00	Neteja del refugi i AR. 1Viatge de teules
abr 00	Neteja del refugi i AR
maig 00	Renovació mobiliari AR
juny 00	Neteja del refugi i AR
ago 00	Neteja del refugi i AR
set 00	Neteja del refugi i AR
des 00	Reparació mobiliari AR. Neteja del refugi i reparació teulada
maig 01	Neteja del refugi i AR
juny 01	Neteja del refugi i AR
jul 01	Neteja del refugi i AR

Taula 15. Elaborada a partir dels informes de les brigades de manteniment. IBANAT.

2a part: Objectius

✓ Objectius generals

Conservació i restauració del patrimoni natural i etnològic

Es considera com a objectiu principal, al qual cal subordinar la resta, el manteniment o la millora dels biovalors propis de la finca (hàbitats, espècies, biodiversitat) i la recuperació dels que s'hi poden haver extingit, a més de la conservació dels recursos hídrics, sòl, l'equilibri estètic i paisatgístic i la recuperació del patrimoni etnològic de la finca.

Manteniment i recuperació dels usos tradicionals

Les activitats agràries i ramaderes són bàsiques pel manteniment i recuperació dels valors naturals i paisatgístics, així com dels valors etnològics. La implicació de la població rural és fonamental per a la bona gestió del territori agro-forestal.

Facilitar la interpretació i educació ambiental

La capacitat humana de modificació del medi natural juntament amb la demanda creixent d'espais d'esbarjo fan imprescindible la sensibilització i conscienciació per a la conservació del patrimoni natural i etnològic de la finca. Es preveu actuar sobre tres col·lectius: població local, escolars i visitants en general.

Potenciació i regulació dels usos recreatius

Son Moragues rep anualment un nombre molt elevat de visitants, per aquest motiu, és prioritària la regulació de l'ús recreatiu perquè no afecti negativament la conservació dels valors de la finca. En aquest sentit, és important conèixer la capacitat de càrrega dels diferents ecosistemes.

Foment de la recerca

És molt important facilitar i fomentar la realització d'estudis d'investigació mitjançant convenis de col·laboració amb institucions acadèmiques o científiques, fundacions, ONGs conservacionistes o persones interessades, de manera que es puguin conèixer millor els valors naturals i culturals de la finca, així com la rendibilitat dels seus usos i potencialitats.

✓ **Objectius operacionals**

A. De Conservació

- A.1. Mitigar els efectes del temporal (nov.01).
- A.2. Protegir i recuperar la flora i fauna autòctones:
 - A.2.1. Incrementar i millorar la cobertura forestal.
 - A.2.2. Conservar les espècies rares i amenaçades.
 - A.2.3. Promoure la colonització per espècies en situació demogràfica desfavorable.
 - A.2.4. Recuperar les àrees degradades.
- A.3. Prendre mesures de prevenció d'incendis.
 - A.3.1. Fomentar les espècies rebrotadores.
 - A.3.2. Manteniment dels punts d'aigua.
- A.4. Conservar els sòls i detenir els processos erosius.
- A.5. Mantenir i rehabilitar els elements del patrimoni cultural.

B. D' Ús públic

- B.1. Reordenar els espais d'ús públic.
 - B.1.1. Millorar la senyalització de la finca.
 - B.1.2. Establir una xarxa d'itineraris.
 - B.1.3. Millorar espais d'ús públic i habilitar-ne de nous.
- B.2. Realitzar campanyes de sensibilització destinades a escolars, població local i visitants.
- B.3. Programa de voluntariat.
- B.4. Elaborar material divulgatiu.

C. De Recerca

- C.1. Potenciar els estudis i investigacions científiques i socio-culturals.
- C.2. Recollir la bibliografia que fa referència a la finca.

3a part. Zonificació

✓ Criteris de zonificació

La Finca Pública de Son Moragues inclou terrenys que es diferencien des del punt de vista de les seves característiques naturals capacitat d'acollida de visitants i necessitat de recuperació.

La zonificació permet la delimitació d'àrees de diferent utilització i vocació mitjançant la compartimentació del territori en zones segons els usos permesos i les actuacions que s'hi desenvolupin.

✓ Definició d'unitats

Amb l'objectiu de compatibilitzar l'espai ordenat en aquest Document amb els requeriments de preservació dels recursos naturals, culturals i paisatgístics amb l'ús públic, la finca queda dividida en les zones següents:

1. Zona de CONSERVACIÓ

El seu destí principal és la conservació i restauració, mitjançant una gestió activa, dels valors naturals i culturals. Hi són igualment compatibles la circulació de visitants de manera controlada i la promoció d'activitats educatives i interpretatives.

S'hi admeten:

- La gestió dels hàbitats.
- La gestió de les infraestructures.
- La circulació a peu de visitants i només pels camins existents.
- L'educació ambiental, la interpretació del medi i la investigació.
- Les mesures i actuacions de prevenció i lluita contra incendis i plagues forestals sempre que no posin en perill la preservació del valors naturals i culturals.
- La recol·lecció d'espècies silvestres no protegides de consum tradicional sempre que no impliqui el desarrelament de plantes o destrucció del micel·li dels fongs i únicament amb autorització de la DG de Biodiversitat.

No s'hi admeten:

- Les activitats econòmiques generals.
- Les activitats no permeses per la normativa aplicable.

Comprèn la totalitat de la finca excepte l'Àrea Recreativa de Son Moragues i el Refugi.

2. Zona d'ÚS PÚBLIC

El seu destí principal és l'acollida i circulació de visitants i la promoció de les activitats recreatives i d'educació-interpretació.

S'hi admeten:

- Els usos recreatius, amb les limitacions que estableix la normativa aplicable.
- L'educació ambiental, la interpretació del medi i la investigació.
- La gestió de les infraestructures.
- Les activitats econòmiques tradicionals, amb les limitacions que estableix la normativa aplicable.
- Les mesures i actuacions de prevenció i lluita contra incendis i plagues forestals sempre que no posin en perill la preservació del valors naturals i culturals.

No s'hi admeten:

- Les activitats no permeses per la normativa aplicable.

Comprèn l'Àrea Recreativa de Son Moragues, el Refugi i tots els camins públics de la finca.

Es pot consultar el Mapa núm. 12, de zonificació.

4a part. Programes

Des de la visió integral de la gestió d'un territori que pretén el Document de Gestió de Son Moragues MUP nº 11, és possible agrupar en PROGRAMES tota una sèrie de propostes d'actuació diverses. Tot i estar aquestes propostes encaminades a l'acompliment d'un, o més, objectius operacionals concrets, estan integrades en un marc més ampli, que perseguirà objectius més generals i que afectarà, fins i tot, un territori més enllà dels límits del MUP.

En definitiva, doncs, el marc operacional quedarà definit en tres nivells d'actuació per als quals hi haurà unitats d'actuació diferents. Són, de major a menor grau de complexitat:

- 1) Els Programes. Conjunt de projectes de temàtica diversa orientats en una determinada direcció. La seva unitat d'actuació serà extensa: agrupacions de MUPs, comarques (Serra de Tramuntana, Llevant,...), Illes, etc.
- 2) Els Projectes. Basats en actuacions en actuacions que portin a l'acompliment d'objectius concrets. La unitat d'actuació serà el MUP o alguna de les seves parts.
- 3) Les Actuacions. Tasques concretes que formen part d'un projecte i tendran per objectiu resoldre un problema o mancança concreta que s'hagi detectat. La seva unitat d'actuació seran punts concrets dins del territori del MUP.

Els Programes són d'aplicació, de moment, a quatre Finques Públiques de la Serra de Tramuntana:

Binifaldó i Menut, MUP nº 1 i 2. Codi de Projectes BM.
Son Moragues, MUP nº 11. Codi de Projectes SM
Son Fortuny, MUP nº 13. Codi de Projectes SF.
Mortitx, MUP nº 14. Codi de Projectes Mo.

Programa de Protecció i Restauració del Patrimoni cultural, històric i etnològic

Agruparà tots aquells projectes que tinguin com a objectiu fonamental la recuperació dels elements del patrimoni cultural, històric o etnològic de major interès, per a la seva protecció i conservació.

Els Projectes que formen part d'aquest programa són:

- Creu de Menut (BM02)
- Restauració i condicionament de construccions tradicionals (BM03, SF10, SM08)
- Inventari de Patrimoni etnològic (BM23, SF24, SM18, Mo23)
- Recuperació de la Boal de ses Serveres (SF06)
- Arreglar enginys hidràulics (SF09)
- Rehabilitació de la Casa de Neu de Son Moragues (SM05)
- Recuperació dels abeuradors (SM06)
- Millora del ferm en alguns trams del Camí de s'Arxiduc (SM07)
- Reparació safareig de s'Hort des Molí (Mo04)
- Restauració de l'abeurador clot de sa Somera (Mo10)
- Restaurar paret seca del Clot de sa Somera (Mo11)

Programa de Millora i Protecció de la Vegetació.

Inclou tots aquells projectes que tenen com a denominador comú el manteniment o la millora de la vegetació propis de la Serra de Tramuntana, a més de la conservació dels recursos hídrics, sòl, l'equilibri estètic i paisatgístic.

Els Projectes que formen part d'aquest programa són:

- Control de la Població de Cabra Orada (BM01, SF01, SM01, Mo01)
- Zona de lliure intervenció (BM04)
- Millora de la massa forestal (BM07, SF07, SM04, Mo02)
- Incloure l'alzinar de Son Fortuny en la delimitació de les àrees d'alzinar protegides (SF05)
- Millora de les boixedes (SM02)
- Afavoriment de la població de *Genista acanthoclada* subsp. *Fasciculata* (SM09)

Programa de Protecció de la Fauna

El programa s'enfoca cap a la protecció i recuperació de la fauna de la Serra de Tramuntana, sobretot d'aquelles espècies més amenaçades, que necessiten d'una gestió activa per a la viabilitat de les seves poblacions, amb mesures que promoguin la colonització d'hàbitats i les protegeixin dels seus depredadors.

Els Projectes que formen part d'aquest programa són:

- Recuperació de dues piques i un aljub per a la reintroducció del ferreret (BM05, Mo08)
- Control de la població de moixos orats (BM06)
- Eliminació de competidors/depredadors de fauna endèmica (BM08)
- Abeurador per a la fauna (SF08)
- Seguiment de caixes-niu (SF12, SM19)
- Reparació safareig de s'Hort des Molí (Mo04)
- Recuperació de zones d'alimentació per a l'avifauna (Mo05)
- Ictiofauna introduïda (Mo06)
- Restauració de punts d'aigua per a la reintroducció de ferreret (Mo08)
- Reintroducció de l'àguila coabarrada (Mo09)
- Senyalització Refugi de Caça (SM20)

Programa d'Educació Ambiental

Agruparà totes aquelles iniciatives que suposin la sensibilització i el respecte envers el medi, a través del seu millor coneixement i la promoció de bones pràctiques ambientals.

Els Projectes que formen part d'aquest programa són:

- Recollida selectiva de residus (BM14, SF19, SM14)
- Escola de Natura (BM18)
- Tríptics o fulletons (SF22, SM17, Mo23)
- Actualització de la guia de passeig (SM16)
- Recuperació de les activitats d'Educació Ambiental (SM13)

Programa d'Agricultura.

Les activitats agràries són una part essencial de la gestió d'espais naturals protegits, tant per la seva implicació econòmica, com de conservació del paisatge tradicional. En formaran part, bàsicament, els projectes de recuperació de cultius i, en definitiva, tots aquells que repercuteixin d'una manera directa o indirecta en la conservació del sector agrícola a la Serra de Tramuntana.

Els Projectes que formen part d'aquest programa són:

- Recuperació dels olivars de Menut i Binifaldó (BM23)
- Recuperació dels olivars de Mortitx (Mo15)
- Reparació de tancats per a cultius (Mo12)
- Recuperació del cultiu de cirerers (Mo17)

Programa de Ramaderia.

La regressió de les activitats ramaderes i agràries, ha suposat un abandonament progressiu dels espais de la Serra i el consegüent augment del risc d'incendis. Aquest programa inclou una sèrie de mesures per ajudar a la necessària reactivació d'aquest sector econòmic i la seva integració dins les noves perspectives de conservació.

Els Projectes que formen part d'aquest programa són:

- Reintroducció de ramat boví (Mo14)
- Abeuradors de Ses Basses (Mo16)

Programa d'Àrees Recreatives.

Dins d'aquest programa hi tenen cabuda totes aquelles activitats orientades a la reordenació i millora de les Àrees Recreatives, columna vertebral que sustenta bona part de l'oferta recreativa i d'ús públic de les finques gestionades per l'Administració.

Els Projectes que formen part d'aquest programa són:

- Millora a les zones de jocs infantils (BM10)
- Millora a les instal·lacions de l'Àrea Recreativa Es Pixarells (BM12)
- Ordenació de zones d'acampada controlada (BM16)
- Ordenació de zones d'aparcament (BM17)
- Adequació d'un nou tram de camí a l'itinerari dels Pixarells (BM21)
- Estudi de freqüentació de les Àrees Recreatives de Menut I, Menut II, Es Pixarells i Binifaldó (BM22)
- Estudi de freqüentació de l'Àrea Recreativa de Son Fortuny (SF21)
- Estudi de la freqüentació de l'Àrea Recreativa de Sa Font des Polls (SM15)
- Condicionament de camins i aparcament (SF13)
- Millores al refugi (SF15)
- Construcció de serveis sanitaris al Porxo des Nevaters de Son Moragues (SM21)

Pla de Seguretat.

Aquest programa vol establir quines són les responsabilitats de l'Administració en matèria de seguretat dins les Finques Públiques que administra i provar d'assegurar amb pràctiques senzilles la seguretat dels usuaris dins d'aquests espais.

Els Projectes que formen part d'aquest programa són:

- Elaboració d'un Pla de Seguretat (BM13, SF17, SM11, Mo19)
- Condicionament dels miradors (SF20)

Programa de Lluita contra Incendis Forestals

Abarca totes les actuacions dins l'àmbit de les Finques Públiques que tenen per finalitat la prevenció i lluita contra incendis forestals i estaran en concordància amb els diferents Plans Comarcals d'Incendis existents.

Els Projectes que formen part d'aquest programa són:

- Infraestructures i mesures de prevenció contra incendis forestals (SF02, Mo03)

Programa de Voluntariat.

Es tracta d'un programa transversal, que pretén principalment la sensibilització i l'apropament de diferents col·lectius i entitats a la realitat de la Serra de Tramuntana. Implica gran varietat de projectes, des dels camps de les millores ambientals a través de les bones pràctiques, la recuperació del patrimoni, la conservació d'espècies, etc.

5a part. Actuacions i projectes

Cada Projecte correspon a una Àrea, no és més que una classificació per ajudar a identificar a quin àmbit o temàtica pertany.

Àrea de CONSERVACIÓ			
Codi	Títol	Prioritat	Cost
SM01	Control de la població de cabra orada	Alta	72000/6100
SM02	Millora de les boixedes	Alta	14.300 €
SM03	Mitigació dels efectes del temporal de pluja i vent (novembre de 2001)	Alta	Medis propis
SM04	Millora de la massa forestal	Alta	45.000
SM05	Rehabilitació de la Casa de Neu de Son Moragues	Mitjana	6000 €
SM06	Recuperació dels abeuradors	Mitjana	4500 €
SM07	Millora del ferm en alguns trams del Camí de s'Arxiduc	Mitjana	35-50 €/m3
SM08	Restauració i condicionament de construccions tradicionals	Mitjana	6000 €
SM09	Afavoriment de la població de <i>Genista acanthoclada</i> subsp. <i>fasciculata</i>	Mitjana	3500 €
SM19	Seguiment de caixes-niu	Mitjana	Medis propis

Àrea d'US PÚBLIC			
Codi	Títol	Prioritat	Cost
SM10	Reparació dels trams en mal estat del camí des Cairats	Alta	8000 €
SM11	Pla de seguretat	Alta	Medis propis
SM12	Senyalització	Alta	3500€
SM13	Recuperació de les activitats d'Educació Ambiental	Alta	Medis Propis
SM14	Recollida selectiva de residus a l'Àrea Recreativa	Alta	1400 €
SM15	Estudi de la freqüentació de l'Àrea Recreativa de Sa Font des Polls	Alta	Medis propis
SM16	Actualització de la guia de passeig	Mitjana	3600 €
SM17	Tríptics o fulletons	Mitjana	1500 €
SM20	Senyalització Refugi de Caça	Alta	3791 €
SM21	Construcció de serveis sanitaris	Alta	12000€

Àrea de RECERCA			
Codi	Títol	Prioritat	Cost
SM18	Inventari del patrimoni etnològic	Mitjana	4000 €

6a part. Organització

Actualment, la gestió de les Finques Públiques està organitzada en base a la responsabilitat de la Conselleria de Medi Ambient per els aspectes de conservació i ús públic, i d'Agricultura i Pesca per els aspectes agraris i ramaders.

En base a una gestió integral de les Finques Públiques més apropada a la realitat del terreny, l'estructura operativa suposarà l'agregació de diferents MUP en conjunts a partir de la seva proximitat geogràfica. Cada agregació estarà encapçalada per un Gestor, que serà l'encarregat de la posada en funcionament dels Programes de manera coordinada amb els altres gestors, i supervisarà, en última instància, les tasques de realització dels diferents Projectes.

A cada Fitxa de Gestió d'aquest Document s'indica el responsable de l'execució de cada Projecte. Per a bona part d'ells es comptarà amb les Brigades de Finques Públiques de l'IBANAT, però puntualment serà necessària la implicació d'altres entitats, les relacions amb les quals seran tasca del Gestor.

Una altra responsabilitat del Gestor serà mantenir un arxiu complet de tota la documentació que faci referència a la Finca Pública, a l'execució dels Projectes, les autoritzacions, etc. que servirà com a base per a la revisió del Document de treball i redacció d'una memòria que reflecteixi el grau de compliment dels objectius.

Els canvis recents en la dotació de personal per a les Finques Públiques acordats per l'Institut Balear de la Natura (IBANAT), s'emmarquen en una línia semblant a la que proposa aquest Document, però resulten ara insuficients per a cobrir les necessitats de les 27 Finques Públiques de les Illes Balears. En la nova contractació hi entren:

Un gestor, per a les tasques de direcció de les FP de la Serra de Tramuntana.
Un Agent de Medi Ambient, per a l'àrea de vigilància.
Dos informadors i un tècnic superior, per a l'àrea d'ús públic.
Quatre peons especialistes i personal de neteja, per a l'àrea de manteniment.

Aquest equip de gestió té una finalitat demostrativa i d'ordenació de la gestió a Ca s'Amitger i les Finques Públiques de Menut, Binifaldó, Mortitx i Ses Figueroles i els serveis que es conveniïn amb el Santuari de Lluç.

7a part. Anàlisi del compliment dels objectius

El Document de Gestió de la Finca Pública de Son Moragues, MUP nº 11, serà revisat en la seva totalitat cada 4 anys. Per a la revisió d'aquest document de treball es redactarà una memòria que reflecteixi el grau de compliment dels objectius que s'havien marcat inicialment. La memòria esdevindrà la base d'un nou document de gestió on es revisin els objectius anteriors i se'n proposin de nous, si pertoca.

✓ Avaluació dels projectes

Per a cada una de les actuacions o projectes es farà un seguiment anual. S'haurà d'establir un model de fitxa que reflecteixi, entre d'altres, les dates d'inici i finalització de l'actuació, descripció de les tasques, responsable de l'execució i els canvis sobre la previsió inicial del cost.

8a part: Bibliografia

- Altaba, C.R.; Sáez, L.; Alomar, G. (1995). Inventari de Biodiversitat de les Finques Públiques de la Serra de Tramuntana. Volum III Part 1ª. Ed. SEFOBASA. Conselleria d'Agricultura i Pesca, Govern Balear.
- Antoni Gorrias (2001). Les cases de neu de Mallorca. Ed. El Far. Col·lecció Esparrall nº 5.
- Boix, E. i Mayol, J. (1985). Itinerari de natura de Son Moragues. Ed. SEFOBASA. Conselleria d'Agricultura i Pesca. Govern Balear.
- Cañellas Serrano, N. S. (1997). El paisatge de l'Arxiduc. Institut d'Estudis Balearics. Conselleria de Medi Ambient, Ordenació del Territori i Litoral. Govern Balear.
- Cañelles, N., Calafat, A., Serrano, P. (1994), Cases de Neu a la zona de Valldemossa, Revista *Miramar*, nº 21 (pàgs. 23-26), 22 (pàgs. 12-14) i 23 (20-22)
- Coord. Rosa R. Beltran . Recorridos culturales. Guía del patrimonio histórico-monumental de las Islas Baleares. Ed. El Dia del Mundo.
- Equip de Didàctica/d'Educació Ambiental (1991-1996). Itineraris de natura. Memòria dels cursos escolars. SEFOBASA.
- Habsburg, L.S (1897). Las Baleares. Descritas por la palabra y el dibujo. Tom II, Mallorca. Ed. José J. de Olañeta.
- Llobera O'Brien, M. (1999). Estudi de les fonts a propietats públiques de la Serra de Tramuntana. Govern de les Illes Balears.
- Mayol, J.; Capellà, M.A.; Muñoz, J.J. (1990). Son Moragues. Guia de Passeig. Palma: Ed. SECONA. Direcció General d'Estructures Agràries i Medi Natural. Conselleria d'Agricultura i Pesca, Govern Balear.
- Muntaner, J.; Argente, J. (1980). Introducción a la historia de Valldemossa. Ed. F.Argente Sánchez. Palma.
- PANDION S.L.(1998). La cabra salvatge mallorquina. Govern Balear, Conselleria de Medi Ambient, Ordenació del Territori i Litoral.
- Trías, M.; Payeras, C.; Ginés, J. (1979). Inventari espeleològic de les Balears. Endins. 5/6: 89-108.
- VV.AA.- GOB (1998). La Serra de Tramuntana, natura i cultura. Ed. Moll.
- VV.AA. (1998). La Serra de Tramuntana. Aportacions per a un debat. Papers de Medi Ambient, nº 3. Edita Sa Nostra, Caixa de Balear

Nota d'agraïment

Voldríem fer constar que aquest Document no hauria estat tal com és si molta gent no hi hagués col·laborat: la gent del Servei d'Espais Naturals, i en especial a na Ruth Escribano; tota la gent del Servei de Gestió Forestal, en Luis Berbiela, en Luis Núñez i na Cati Puig; els cartògrafs Pere Orfila i Joan; en Jordi Muntaner, en Martí Solivelles, en Maties Rebassa, en Tomeu Seguí i n'Álvaro Román; la Guarderia Forestal i molt especialment en Toni Gómez, n'Andreu Muntaner, en Chema Mayor i en Jordi Monterde. A tots ells, moltes gràcies.

ANNEX I: FLORA ENDÈMICA DE BALEARS PRESENT A SON MORAGUES.

NOM CIENTÍFIC	NOM POPULAR	CATEGORIA UICN ²
<i>Arenaria balearica</i> *		LC
<i>Arum pictum</i> *	Cugot, rapa blava, rapa mascle	
<i>Astragalus balearicus</i>	Eixorba-rates negre, coixinet de monja, gatovell, socarrella	LC
<i>Bellium bellidioides</i> *	Berguer, margalideta	
<i>Brassica balearica</i>	Col borda	LC
<i>Bupleurum barceloi</i>	Claveller de penyal, clavellina	LC
<i>Calamintha rouyana</i>		VU
<i>Carex rorulenta</i>		LC
<i>Cephalaria squamiflora</i> subsp. <i>balearica</i>		LC
<i>Crepis triasii</i>	Lletsó de penyal	LC
<i>Crocus cambessedesii</i>	Safrà bord	LC
<i>Cyclamen balearicum</i>	Pa porcí, rapa de porc, viola de sant Pere, capallets de sant Pere	
<i>Cymbalaria aequitriloba</i> *	Picardia, barba d'ermità	
<i>Digitalis minor</i> subsp. <i>minor</i>	Didalera, didals	LC
<i>Dracunculus muscivorus</i> *	Escandalosa, rapa pudenta, rapa mosquera	
<i>Dryopteris pallida</i> subsp. <i>balearica</i>	Falguera	LC
<i>Galium balearicum</i>		LC
<i>Galium crespianum</i>	Revola de penyal	LC
<i>Genista acanthoclada</i> subsp. <i>fasciculata</i>		VU
<i>Genista cinerea</i> subsp. <i>leptoclada</i>	Ginesta	LC
<i>Globularia cambessedesii</i>		LC
<i>Helichrysum ambiguum</i>	Maçanella	LC
<i>Hippocrepis balearica</i> subsp. <i>balearica</i>	Violeta de penyal	LC
<i>Hypericum balearicum</i>	Estepa joana, estepa oliera	LC
<i>Linaria aeruginea</i> subsp. <i>pruinosa</i>		NT
<i>Lotus tetraphyllus</i>	Territjol, trèvol de quatre fulles	LC
<i>Micromeria filiformis</i> *	Tem bord	
<i>Ophrys balearica</i>	Borinot	LC
<i>Pastinaca lucida</i>	Carnassa, carnera, herba pudenta, figuera infernal	LC
<i>Phlomis italica</i>	Estepa blenera, estepa de bací	LC
<i>Rosmarinus officinalis</i> var. <i>Palaui</i>	Romaní de muntanya	
<i>Rubia angustifolia</i> subsp. <i>angustifolia</i>	Rogeta, raspeta	LC
<i>Scutellaria balearica</i>		LC
<i>Sesleria insularis</i> subsp. <i>Insularis</i> *	Fenàs blau	
<i>Sibthorpia africana</i>		LC
<i>Silene mollissima</i>		LC
<i>Smilax aspera</i> var. <i>Balearica</i>	Aritja de muntanya	

<i>Teucrium asiaticum</i>	Brutònica	LC
<i>Teucrium cossonii</i> subsp. <i>cossonii</i>		NT
<i>Teucrium marum</i> subsp. <i>occidentale</i>	Eixorba-rates blanc, coixinet de monja	LC
<i>Thapsia gymnesica</i>	Fonollassa groga, herba santa	LC

Categories IUCN (2001): Extint (EX). Extint en estat silvestre (EW). En perill crític (EN). Vulnerable (VU). Quasi amenaçat (NT). Risc feble (LC). Dades insuficients (DD). No avaluat (NE).

* Tàxons tirrènics a les Balears.

**ANNEX II: ESPÈCIES INCLOSES AL CATÀLEG BALEAR D'ESPÈCIES
VEGETALS AMENAÇADES (DECRET 24/1992)**

ESPÈCIES	Nom popular	Categories UICN²
Acer opalus Mill subsp. Granatense(Boiss.) Font Quer & Rothm	Rotaboc	
Buxus balearica Lam.	Boix	
Chamaerops humilis L.	Garballó	
Digitalis minor L.	Didalera, didals	LC
Linaria aeruginea (Gouan) Cav.subsp. pruinosa (Sennen & Pau) Chater & Valdés		NT
Fam. Orchidaceae	Orquídies	
Rhamnus alaternus L.	Llampúdol, llampuguera	
Teucrium marum L. Subsp. Occidentale Mus, Mayol & Rosselló	Eixorba-rates blanc	LC
Viburnum tinus L.	Marfull, llorer bord	

Categories UICN: En perill (EN) = s'enfronta a un risc molt alt d'extinció en estat silvestre en un futur pròxim. Vulnerable (VU) = no es troba en perill, però s'enfronta a un alt risc d'extinció en estat silvestre a mig termini. Quasi amenaçat (NT) = tàxons no depenents de la conservació, però que s'aproximen a ser qualificats com a vulnerables. Preocupació menor (LC) = tàxons que no es troben amenaçats.

ANNEX III: FAUNA ENDÈMICA DE BALEARS PRESENT A SON MORAGUES.

NOM CIENTÍFIC	CATEGORIA UICN
GASTROPODA	
<i>Iberellus balearicus</i>	R
<i>Limax majoricensis</i>	R
<i>Trochoidea frater</i>	R
<i>Trochoidea muntaneri</i>	V
<i>Tudorella ferruginea</i>	NA
INSECTA	
<i>Phylan semicostatus</i>	NA
<i>Timarcha balearica</i>	NA
ARACHNIDA	
<i>Euscorpius carpathicus</i>	NA
<i>Malthonica balearica</i>	NA
<i>Harpactea dufouri</i>	R

E: "en perill". **V:** vulnerable. **R:** rara. **NA:** no amenaçada. Guillem X. Pons, Miquel Palmer, 1996. Fauna endèmica de les illes Balears. Institut d'Estudis Baleàrics, Govern Balear, Societat d'Història Natural.

ANNEX IV: FAUNA DE SON MORAGUES INCLOSA AL CATÀLEG NACIONAL D'ESPÈCIES AMENACADES (Reial Decret 439/90).

Es detalla la categoria UICN a Balears i s'indica si l'espècie està inclosa a l'annex I de la Directiva relativa a la conservació de les aus silvestres (79/409/CEE).

NOM CIENTÍFIC	NOM POPULAR	CATEGORIA IUCN	DIRECTIVA HÀBITATS (92/43/CEE)
Amfibis			
<i>Bufo viridis balearica</i>	Calàpet	VU	•
Rèptils			
<i>Tarentola mauritanica</i>	Dragó	LC	
<i>Hemidactylus turcicus</i>	Dragonet	LC	
<i>Macrotodon cucullatus</i>	Serp de garriga	LC	

AUS NIDIFICANTS

NOM CIENTÍFIC	NOM POPULAR	DIRECTIVA AUS (79/409/CEE)	CATEGORIA UICN	ESTATUS
<i>Cuculus canorus</i>	Cucui			Em/Mm
<i>Falco tinnunculus</i>	Xoric, xoriguer		LC	Sa
<i>Fringilla coelebs</i>	Pinsà			Sa/Ha/Ma
<i>Loxia curvirostra balearica</i>	Trencapinyons		DD	Sa
<i>Luscinia megarhynchos</i>	Rossinyol			Ea
<i>Monticola solitarius</i>	Pàssera			Sa
<i>Muscicapa striata balearica</i>	Caçamosques			Ea
<i>Otus scops</i>	Mussol			Sa
<i>Parus caeruleus</i>	Cap-ferrerico blau		DD	Sm
<i>Parus major</i>	Cap-ferrerico			Se
<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	Cabot de roca			Sa/Hm
<i>Regulus ignicapilus</i>	Reitó cella blanca			Sa/He/Me
<i>Saxicola torquata</i>	Bitxac			Sa/Hm/Mm
<i>Sylvia atricapilla</i>	Busqueret de capell			Sa/Ha/Ma
<i>Sylvia melanocephala</i>	Busqueret cap negre			Sa/He/Me
<i>Sylvia sarda balearica</i>	Busqueret coallarga	•	NT	Sa
<i>Troglodytes troglodytes</i>	Passaforadí			Sa
<i>Tyto alba</i>	Òliba			Sm
<i>Upupa epops</i>	Puput			Se/Me

AUS POSSIBLES NIDIFICANTS

NOM CIENTÍFIC	NOM POPULAR	DIRECTIVA AUS (79/409/CEE)	CATEGORIA UICN	ESTATUS
<i>Apus apus</i>	Falzia			Ea
<i>Corvus corax</i> *	Corb		VU	
<i>Falco peregrinus</i>	Falcó pelegrí	•	NT	Se/Hr
<i>Hieraetus pennatus</i>	Esparver	•	NT	Se/Me
<i>Jynx torquilla</i>	Formiguer			Sa/Hm/Mm
<i>Lanius senator badius</i>	Cap-xerigany			Em/Mm
<i>Monticola saxatilis</i>	Pàssera de pit vermell		LC	Ee

* No inclòs en el catàleg nacional d'espècies amenaçades (**Reial Decret 439/90**), però sí en el Llibre Vermell de vertebrats de Balears.

AUS HIVERNANTS O MIGRANTS

NOM CIENTÍFIC	NOM POPULAR	DIRECTIVA AUS (79/409/CEE)	CATEGORIA UICN	ESTATUS
<i>Accipiter nisus</i>	Falcó torter			He/Me
<i>Buteo buteo</i>	Aligot	•		Hr/Me
<i>Delichon urbica</i>	Cabot			Ma
<i>Erithacus rubecula</i>	Ropit			Ha/Ma
<i>Falco eleonora</i>	Falcó marí	•	NT	Em, no nidificant
<i>Ficedula hypoleuca</i>	Menjamosques negre			Ma
<i>Hirundo rustica</i>	Orenella			Ma
<i>Merops apiaster</i>	Abellarol		VU	Mm
<i>Milvus migrans</i>	Milana negra	•		Hr/Me
<i>Motacilla alba</i>	Xàtxero blanc			Hm/Mm
<i>Oenanthe hispanica</i>	Coablanca rossa			Me
<i>Oenanthe oenanthe</i>	Coablanca		LC	Ma
<i>Pernis apivorus</i>	Falcó vesper	•		Mm
<i>Phoenicurus ochruros</i>	Coa-rotja de barraca			Ha/Ma
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Coa-rotja			Ma
<i>Phylloscopus collybita</i>	Ull de bou			Ha/Ma
<i>Phylloscopus trochilus</i>	Ull de bou gros			Ma
<i>Prunella collaris</i>	Xalambrí de muntanya			Hr/Mm
<i>Prunella modularis</i>	Xalambrí			Hm/Mm
<i>Regulus regulus</i>	Reietó			He/Me
<i>Saxicola rubetra</i>	Bitxac barba-roja		LC	Mm
<i>Sylvia communis</i>	Busqueret d'abatzer			Ma
<i>Turdus torquatus</i>	Tord flassader			Hm/Mm

AUS DISPERSIVES, DE PRESENCIA IRREGULAR

<i>Aegypius monachus</i>	Voltor negre	●	VU	Visitant
<i>Milvus milvus</i>	Milana reial	●	EN	A

Categories UICN: En perill (EN) = s'enfronta a un risc molt alt d'extinció en estat silvestre en un futur pròxim. Vulnerable (VU) = no es troba en perill, però s'enfronta a un alt risc d'extinció en estat silvestre a mig termini. Quasi amenaçat (NT) = tàxons no dependents de la conservació, però que s'aproximen a ser qualificats com a vulnerables. Preocupació menor (LC) = tàxons que no es troben amenaçats.

ESTATUS:

S: Sedentari (nidificant)

E: Estival. Població present sols en època de reproducció

M: Població present sols en migració pre i/o postnupcials

H: Hivernant, població present sols a l'hivern.

A: Accidental, espècie molt rara, allunyada de la seva àrea normal de distribució.

r: Rar

e: Escàs

m: Moderat

a: Abundant

MAMÍFERS

El mart (*Martes martes*) i la geneta (*Genetta genetta*) i el mostel (*Mustela nivalis*), no estan inclosos al Catàleg Nacional, però són espècies protegides per l'Ordre de Vedes (Ordre de la Consellera de Medi ambient, 7 de juny de 2001. Núm. 12315)

ANNEX V: ESPÈCIES CINEGÈTIQUES

NOM CIENTÍFIC	NOM POPULAR	ESTATUS
<i>Oryctolagus cuniculus</i>	Conill	Sa
<i>Alectoris rufa</i>	Perdiu	Sm
<i>Columba livia</i>	Colom salvatge	Sa
<i>Scolopax rusticola</i>	Cega/becada	Hm/Mm
<i>Streptopelia turtur</i>	Tórtora	Em/Mm
<i>Sturnus vulgaris</i>	Estornell	Ha/Ma
<i>Turdus iliacus</i>	Tord ala-roig	He/Me
<i>Turdus philomelos</i>	Tord	Ha/Ma
<i>Turdus pilaris</i>	Tord burell	He/Me
<i>Turdus viscivorus</i>	Grívia	Hm/Mm

ANNEX VI: ÀREES D'INTERÈS CIENTÍFIC

<p>Altaba, C.R.; Sáez, L.; Alomar, G. (1995). Inventari de biodiversitat de les Finques Públiques de la Serra de Tramuntana, Volum III, 2ª part. Ed. SECONA. Conselleria d'Agricultura i Pesca: quadrícula UTM sobre reticle amb cel·les d'un Quilòmetre de costat.</p>	
Localització	Descripció
DD 6998 (Puig des Boixos)	<u>Flora vulnerable o quasi amenaçada</u> (<i>Calamintha rouyana</i> , <i>Linaria aeruginosa</i> subsp. <i>pruinosa</i>).
DD 6998 (Puig Gros)	<u>Flora rara, població local inviable en aïllament</u> (<i>Viburnum tinus</i> , <i>Sorbus aria</i> , <i>Cephalaria squamiflora</i>)
DD 6897(Pla dets Aritges)	<u>Flora vulnerable o quasi amenaçada</u> (<i>Genista acanthoclada</i> subsp. <i>fasciculata</i> , <u>Flora rara, població local inviable en aïllament</u> (<i>Dryopteris pallida</i>)
DD 6997 (Es Cairats)	<u>Flora vulnerable o quasi amenaçada</u> (<i>Teucrium cossonii</i> subsp. <i>cossonii</i> , <u>Flora rara, població local inviable en aïllament</u> (<i>Cephalanthera rubra</i> , <i>Cephalanthera damasonium</i> , <i>Cephalaria squamiflora</i>)
DD 6796;6797 (Camí de s'Arxiduc)	<u>Flora vulnerable o quasi amenaçada</u> (<i>Linaria aeruginosa</i> subsp. <i>pruinosa</i>). <u>Flora rara, població local inviable en aïllament</u> (<i>Thapsia gymnesica</i> , <i>Sorbus aria</i> , <i>Dracunculus muscivorus</i>)
DD 6898 (Puig des Moro)	<u>Flora vulnerable o quasi amenaçada</u> (<i>Linaria aeruginosa</i> subsp. <i>pruinosa</i> <u>Flora rara, població local inviable en aïllament</u> (<i>Silene mollissima</i> , <i>Cephalaria squamiflora</i> , <i>Sorbus aria</i> , <i>Galium balearicum</i>)
DD 6898 (Sa Reganota)	<u>Flora rara, població local inviable en aïllament</u> (<i>Hieracium elisaeum</i> , <i>Cephalaria squamiflora</i>)

ANNEX VII. FITXES DE PROJECTES

Document de Gestió de Son Moragues	Fitxa de Projecte
Títol: Control de la població de cabra orada i recuperació de la varietat autòctona	
Àrea: Conservació	Codi SM01
Programa: <u>Programa de Millora i Protecció de la Vegetació.</u>	Prioritat Alta
Objectiu Incrementar i millorar la cobertura vegetal Recuperació de la flora i fauna	
<p>Descripció</p> <p>Les actuacions sobre la població de cabres de Son Moragues estarien integrades en una estratègia global per a l'illa de Mallorca per a la reducció de les poblacions de cabra orada. Si bé el reflex més tangible d'aquesta reducció seria una clara millora de la vegetació, l'estratègia persegueix, en sentit ampli, un doble objectiu: per una part, la reducció de l'impacte econòmic i ecològic que ocasiona una població com l'actual (estimada en 20.252 individus, PANDION-1998) i per una altra, de menor importància, la conservació d'una raça/varietat autòctona.</p> <p>El projecte s'estructura en dues fases, per a la primera de les quals s'estableix un termini de 2 anys i clausurada amb una anàlisi de l'acompliment d'objectius, i un termini a determinar per a la segona, en funció del resultat de l'anterior anàlisi. Les actuacions es concreten en:</p> <p><u>Fase I (2003-2004)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> a) Control estricte dels ramats domèstics de cabra a la Serra de Tramuntana b) Ampliació del personal encarregat del descast i formació en base als criteris de selecció fenotips preestablerts. c) Descast intensiu en base als criteris de selecció de fenotips preestablerts. d) Seguiment estadístic rigorós dels controls de població. e) Seguiment sanitari en animals descastats. f) Convenis amb finques privades pel control de població. Cal informar i assessorar al sector privat de la Serra ja que la seva col·laboració és fonamental per a l'èxit del projecte. <p><u>Fase II (2005-2007, variable)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> g) Estimacions dels percentatge de puresa i de les càrregues de densitat de les diferents zones de la Serra. h) Continuació del descast menys intens i més apurat. Possibilitat de fer-lo amb la tècnica tradicional del llaç. i) Seguiment estadístic dels controls de població. j) Seguiment sanitari en animals descastats. k) Determinades finques públiques (Mortix) serviran com a banc genètic de la raça autòctona. 	
Execució Cos Agents de Medi Ambient	Seguiment DG de Biodiversitat
Avaluació inicial del cost 72.000 € (personal) / 6100 € (cens)	
Període execució 2003-2007	

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Millora de les boixedes		
Àrea: Conservació	Codi SM02	
Programa: <u>Programa de Millora i Protecció de la Vegetació.</u>	Prioritat Alta	
Objectiu Incrementar i millorar la cobertura vegetal Promoure la colonització per espècies en situació demogràfica desfavorable		
Descripció Potenciació de les poblacions de boix mitjançant repoblació en clots de 0.40x0.40x0.40 m oberts manualment . Plantació a densitat de 600 plantes/Ha i col·locació de protectors individuals o perimetrals. Primera fase: repoblació amb 900 unitats repartides en 3 zones diferents, delimitades al mapa de zonificació, d'aproximadament 1/2 ha cadascuna, dues d'elles amb protecció individual i l'altra amb tancament perimetral de malla cinètica. Està comprovat que repoblacions d'aquest tipus regades durant les primeres etapes vitals de la planta asseguruen un major percentatge d'èxit. Es podria aprofitar, en tot cas, l'aigua procedent de la draga dels abeuradors prevista en SM06.		
Execució IBANAT	Seguiment DG Biodiversitat. Servei de Gestió Forestal	
Avaluació inicial del cost 14.300 €		
Any execució 2003		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Mitigació dels efectes del temporal de pluja i vent (nov.2001)		
Àrea: Conservació	Codi SM03	
Programa: Pla Temporal	Prioritat Preferent	
Objectiu/s Prendre mesures preventives i de correcció contra plagues. Prendre mesures de prevenció d'incendis		
Descripció • Retirar i/o reduir el material combustible que ha quedat escampat dins les zones forestals (ses Fontanelles), com a mesura de prevenció contra incendis i prevenció de plagues forestals. • Acumular els residus i els arbres morts i efectuar-hi els tractaments oportuns per a evitar la propagació de plagues (<i>Tomicus</i> sp).		
Execució DG Biodiversitat	Seguiment Servei de Gestió Forestal	
Avaluació inicial del cost Medis propis		
Any execució 2003		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Millora de la massa forestal		
Àrea: Conservació	Codi SM04	
Programa: <u>Programa de Millora i Protecció de la Vegetació.</u>	Prioritat Alta	
Objectiu: Incrementar i millorar la cobertura vegetal		
<p>Descripció Tancar perimetralment amb malla cinegètica, que eviti la presència de cabres, dues hectàrees d'alzinar (per veure localització, consultar cartografia Annex VIII, mapa núm. 11). Tractaments previstos a cada zona: aclarida de la massa arbrada i repoblació amb espècies arbustives, especialment aquelles que produeixin fruits carnosos fàcilment dispersables per la fauna. Rodal (1 ha) a Ses Fontanelles, a una zona propera a l'abeurador. Rodal (1 ha) a la Coma des Cairats (no seria necessària una aclarida, perquè la zona proposada ha rebut tractaments selvícoles previs arrel d'una afecció de seca. Vegeu mapa 10).</p> <p>Tales selectives de tanys (brots) per facilitar el pas de bosc menut a bosc gran. Tales "policia" per eliminar arbres moribunds o malalts a Ses Fontanelles.</p>		
Execució IBANAT	Seguiment DG de Biodiversitat. Servei de Gestió Forestal	
Avaluació inicial del cost 45.000 € (tancats i repoblació) / Medis propis (tales selectives)		
Any execució 2003-2004		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Rehabilitació de la Casa de Neu de Son Moragues		
Àrea: Conservació	Codi SM05	
Programa: <u>Programa de Protecció i Restauració del Patrimoni cultural, històric i etnològic</u>	Prioritat Mitjana	
Objectiu Mantenir i rehabilitar els elements del patrimoni cultural		
<p>Descripció L'estat actual de conservació permetria almenys recuperar els portals, ja que se'n conserven els brancals (fotografia 15), i netejar el pou de residus i vegetació. Caldria construir de bell nou la teulada. La finalitat d'aquesta restauració és doble, recuperar una construcció lligada als oficis tradicionals a la Serra de Tramuntana i utilitzar-la com a element d'estudi en itineraris d'interpretació i educació ambientals.</p>		
Execució FODESMA	Seguiment DG de Patrimoni	
Avaluació inicial del cost 6.000 €		
Any execució 2003-2004		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Recuperació dels abeuradors		
Àrea: Conservació		Codi SM06
Programa: <u>Programa de Protecció i Restauració del Patrimoni cultural, històric i etnològic</u>		Prioritat Mitjana
Objectiu Mantenir i rehabilitar els elements del patrimoni cultural		
Descripció Dragar l'abeurador de bestiar situat dins l'alzinar de Ses Fontanelles i reparar les possibles deficiències estructurals. (fotografia 11). Dragar l'abeurador del Clot des Pinar. Instal·lar una sortida de desguàs a les piques de la Font des Polls per a la canalització de l'aigua en èpoques de pluja		
Execució IBANAT / FODESMA		Seguiment DG de Biodiversitat
Avaluació inicial del cost Dragat: 4500 €/// Reformes: pendent d'avaluació		
Any execució 2003		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Millora del ferm en alguns trams del Camí de s'Arxiduc		
Àrea: Conservació		Codi SM07
Programa: <u>Programa de Protecció i Restauració del Patrimoni cultural, històric i etnològic</u>		Prioritat Mitjana
Objectiu Millorar espais d'ús públic i habilitar-ne de nous. Mantenir i rehabilitar els elements del patrimoni cultural		
Descripció Certs trams del Camí de s'Arxiduc (fotografia 42), un dels camins excursionistes de la Serra de Tramuntana que més pressió suporten, necessiten condicionar el seu ferm de bell nou. En general consistiria en abocar-hi reble i molt puntualment apedaçar esbaldrecs.		
Execució FODESMA		Seguiment FODESMA i DG de Biodiversitat
Avaluació inicial del cost 35-50 €/m ³		
Any execució 2003-2004		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Restauració i condicionament de construccions tradicionals		
Àrea: Conservació	Codi SM08	
Programa: <u>Programa de Protecció i Restauració del Patrimoni cultural, històric i etnològic</u>	Prioritat Mitjana	
Objectiu: Mantenir i rehabilitar els elements del patrimoni cultural i Programa de voluntariat.		
<p>Descripció Rehabilitar aquells elements etnogràfics, com barraques de carboner i rotllos de sitja més singulars i més representatius localitzats a banda i banda del camí dels itineraris proposats. Al camí des Cairats ja hi ha un nombre elevat d'elements recuperats, en concret rotllos de sitja, barraques (foto 18), forns de pa (foto 19) i un forn de calç (foto 20). Al camí de Ses Fontanelles, a uns 200 m del Pas den Miquel existeix un conjunt de barraques i rotllos de sitja (foto 14) que necessiten restaurar.</p> <p>Desconeixem el número total de tots aquests elements i la seva localització, però en el mapa de patrimoni històric i etnològic n'hem georeferenciat una part.</p> <p>Els elements recuperats seran part essencial dels projectes d'interpretació del medi i de futurs programes d'educació ambiental.</p> <p>Una fórmula per a la rehabilitació del patrimoni que ha resultat satisfactòria a altres indrets, és la col·laboració amb grups de voluntaris sensibilitzats acompanyats d'un suport tècnic.</p>		
Execució: FODESMA / Voluntariat	Seguiment: DG Patrimoni, DG Biodiversitat	
Avaluació inicial del cost 6.000 €		
Any execució 2003-2004		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Afavoriment de la població de <i>Genista acanthoclada</i> subsp. <i>fasciculata</i>		
Àrea: Conservació	Codi SM09	
Programa: <u>Programa de Millora i Protecció de la Vegetació.</u>	Prioritat Mitjana	
Objectiu Promoure la colonització per espècies en situació demogràfica desfavorable		
<p>Descripció Creació d'un tancat de malla cinegètica (Clot des Pinar). D'aquesta manera s'afavorirà la supervivència d'exemplars joves de la reduïda població de <i>Genista acanthoclada</i> subsp. <i>fasciculata</i>, espècie vulnerable a causa de les seves dificultats per a la regeneració.</p>		
Execució IBANAT	Seguiment DG de Biodiversitat. Servei de Gestió Forestal	
Avaluació inicial del cost 3.500 €		
Any execució 2005-2007		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Reparació dels trams en mal estat del Camí des Cairats		
Àrea: Ús públic	Codi SM10	
Programa: --	Prioritat Alta	
Objectiu. Millora i manteniment de les infraestructures de la finca.		
Descripció Reparació del ferm del camí en els trams més malmesos (aprox. 200 m, quan el camí creua el torrent i alguns revolts des de la Font des Polls fins al refugi) per a permetre un bon accés amb vehicles forestals. Manteniment de les siques de desguàs, que en molts punts s'han obturat pels sediments arrossegats per l'aigua de pluja.		
Execució IBANAT	Seguiment Cos Agents de Medi Ambient	
Avaluació inicial del cost 8.000 €		
Any execució 2003-2004		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Elaboració d'un Pla de Seguretat		
Àrea: Ús Públic	Codi SM11	
Programa: <u>Pla de Seguretat.</u>	Prioritat Alta	
Objectiu Establir mesures de seguretat pels usuaris.		
Descripció Elaborar un document que determini les responsabilitats d'Administració i Usuari en cas d'accident o situació d'emergència. Preveure qualsevol eventualitat i estudiar, en cada cas, quin és el procediment més adequat a seguir i qui n'és el responsable.		
Execució Servei Jurídic de la Conselleria de Medi Ambient	Seguiment Servei Jurídic de la Conselleria de Medi Ambient	
Avaluació inicial del cost Medis propis		
Any execució 2003		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Senyalització		
Àrea: Ús Públic	Codi SM12	
Programa: --	Prioritat Alta	
Objectiu Millorar la senyalització de la Finca.		
<p>Descripció Per a cada apartat s'indica entre parèntesi el nombre de senyals nous que es necessiten i es pot consultar la seva localització al mapa 11.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Modificar l'actual cartell informatiu localitzat a l'entrada de la finca pel camí de la Coma des Cairats, superposant-hi un nou cartell de benvinguda o <i>General de Finques Públiques</i> (1). Inclourà informació sobre: <ul style="list-style-type: none"> ❖ Límits de la Finca Pública ❖ Dotació de serveis: AR i refugi ❖ Telèfons d'emergència i informació. ❖ Normativa d'ús i recomanacions. ❖ Itineraris, segons grau de dificultat i temps. ❖ Punt que indiqui la localització del cartell al plànol d'itineraris ("<i>som aquí</i>") ❖ Instal·lar un altre cartell de benvinguda o General de Finques Públiques al límit de la urbanització s'Arxiduc i inici del camí de Son Gallard, que du al Pla des Pouet (1), i senyalitzar fins al portell d'accés al Camí des Cairats. ❖ Allà on sigui possible, aprofitar els indicadors tradicionals (fites). Instal·lar pilons de pedra als creuers de camins que indiquin, amb fletxes i lletres gravades, el destí dels itineraris recomanats, fins que no s'estableixi una senyalització unificada per a tots els espais naturals protegits. (4). ❖ Instal·lar senyals específics per a la <i>Interpretació del Medi</i>, que haurà de contenir informació sobre elements històrics i etnològics, elements naturals i actuacions humanes sobre el paisatge. (6) <ul style="list-style-type: none"> ❖ Cases de Neu ❖ Panoràmica en el Mirador de ses Basses ❖ Abeurador del camí de ses Fontanelles ❖ Forn de calç ❖ Rotllos de sitja i Barraca de carboner ❖ Alzinar ❖ Instal·lar indicadors específics de límit de la finca pública i pas dins una privada a tots els accessos a la finca. (3) <p>En total 14 senyals.</p>		
Execució IBANAT i DG de Mobilitat i Ed. Ambiental	Seguiment DG de Biodiversitat i DG de Mobilitat i Ed. Ambiental	
Avaluació inicial del cost 3.500 €		
Any execució 2003-2004		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Recuperació de les activitats d'Educació Ambiental		
Àrea: Ús Públic	Codi SM13	
Programa: <u>Programa d'Educació Ambiental</u>	Prioritat Alta	
Objectiu Potenciació de les activitats d'interpretació i Educació ambiental.		
Descripció Reactivar els itineraris de natura guiats que durant els anys 80-90 coordinava la Conselleria d'Agricultura i Pesca. Existeix un quadernet per a l'alumne que necessita una actualització de format i continguts, però podria ésser una bona base per a tornar posar en funcionament visites escolars acompanyades d'un educador ambiental.		
Execució DG d'Educació Ambiental i DG de Biodiversitat	Seguiment DG d'Educació Ambiental i DG de Biodiversitat	
Avaluació inicial del cost Medis propis		
Any execució 2003		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Recollida selectiva de residus		
Àrea: Ús Públic	Codi SM14	
Programa:	Prioritat Alta	
Objectiu. Millorar espais d'ús públic Realitzar campanyes de sensibilització		
Descripció Col·locar un total de tres contenidors de recollida selectiva per a tres tipus de residus: un per a envasos, un per vidre i un per matèria orgànica. Es mantendria l'existent per a la resta de residus. Proposam mantenir l'estructura de fusta actual (veure fotografia 49) a la que s'afegiria un cartell identificatiu de la fracció que es vol recollir. Ex: Només vidre, només envasos, només orgànic,...		
Execució IBANAT	Seguiment IBANAT, DG de Biodiversitat	
Avaluació inicial del cost 1.400 €		
Any execució 2003		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Estudi de la freqüentació de l'Àrea Recreativa de Sa Font des Polls		
Àrea: Ús Públic		Codi SM15
Programa: <u>Programa d'Àrees Recreatives.</u>		Prioritat Mitjana
Objectiu Millorar espais d'ús públic.		
Descripció Fer un seguiment del nivell d'ocupació de l'Àrea Recreativa de Son Moragues per conèixer si la capacitat de càrrega actual és l'adequada. Aquesta informació estarà en relació a l'estudi global sobre l'Ús Públic a la Serra de Tramuntana.		
Execució: IBANAT		Seguiment IBANAT / DG de Biodiversitat
Avaluació inicial del cost Medis propis		
Període d'execució 2003-2007		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Actualització de la guia de passeig		
Àrea: Ús Públic		Codi SM16
Programa: <u>Programa d'Educació Ambiental</u>		Prioritat Mitjana
Objectiu Elaborar material divulgatiu		
Descripció Actualitzar la informació de la Guia de Passeig de Son Moragues (1990), per donar a conèixer la finca i els seus valors naturals i culturals. Es recomana seguir un format similar, tant en continguts com en disseny, a la guia existent. Reedició de 1000 exemplars.		
Execució DG de Biodiversitat i DG de Mobilitat i Ed. Ambiental		Seguiment DG de Biodiversitat i DG de Mobilitat i Ed. Ambiental
Avaluació inicial del cost 3.600 €		
Any execució 2003		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Tríptics o fulletons		
Àrea: Ús Públic	Codi SM17	
Programa: <u>Programa d'Educació Ambiental</u>	Prioritat Mitjana	
Objectiu Elaborar material divulgatiu		
Descripció Elaborar fulletons o tríptics per donar a conèixer la finca i els seus valors naturals i culturals. Es recomana seguir un format similar, tant en continguts com en disseny, als de les finques d'Albarca i Es Verger. Iniciar amb una primera edició de 2.000 exemplars.		
Execució DG de Biodiversitat i DG de Mobilitat i Ed. Ambiental	Seguiment DG de Biodiversitat i DG de Mobilitat i Ed. Ambiental	
Avaluació inicial del cost 1.500 €		
Any execució 2003		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Inventari del patrimoni etnològic		
Àrea: Recerca	Codi SM18	
Programa: <u>Programa de Protecció i Restauració del Patrimoni cultural, històric i etnològic</u>	Prioritat Mitjana	
Objectiu Mantenir i rehabilitar els elements del patrimoni cultural		
Descripció Localització, descripció i valoració de l'estat de conservació dels elements d'interès històric i etnològic.		
Execució FODESMA	Seguiment --	
Avaluació inicial del cost 4.000 euros		
Any execució 2004		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Seguiment de caixes-niu		
Àrea: Conservació		Codi SM19
Programa: <u>Programa de Protecció de la Fauna</u>		Prioritat Mitjana
Objectiu Protegir i recuperar la flora i fauna Promoure la colonització per espècies en situació demogràfica desfavorable		
Descripció Neteja, manteniment i reposició de caixes nius per aus insectívores. A partir d'un seguiment, determinar el grau d'èxit de les caixes-niu que instal·là l'ICONA fa uns anys dins l'alzinar.		
Execució Cos Agents de Medi Ambient		Seguiment DG de Biodiversitat
Avaluació inicial del cost Medis propis		
Any execució 2003		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Senyalització Refugi de Caça		
Àrea: Ús Públic		Codi SM20
Programa: <u>Programa de Protecció de la Fauna</u>		Prioritat Alta
Objectiu Actualitzar la senyalització de la Finca.		
Descripció <ul style="list-style-type: none"> ❖ Instal·lació de senyals petites (30 x 20 cm) de <i>vedat de caça</i>. ❖ Instal·lació de senyals grosses (50 x 33 cm) que indiquin <i>refugi de caça</i>. ❖ Col·locació de pals per les senyals <p>En total 98 senyals petites i 20 cartells grossos.</p>		
Execució DG de Biodiversitat		Seguiment DG de Biodiversitat
Avaluació inicial del cost 3.791 €		
Any execució 2003-2004		

Document de Gestió de Son Moragues		Fitxa de Projecte
Títol: Construcció de serveis sanitaris		
Àrea: Ús públic		Codi SM21
Programa: <u>Programa d'Àrees recreatives</u>		Prioritat Alta
Objectiu: Millorar les condicions higièniques als voltants de l'àrea d'us públic del Porxo des Nevaters, que s'utilitza actualment com a refugi.		
Descripció		
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Construcció d'edificació adossada al refugi de Son Moragues (Porxo des Nevaters) per acollir els serveis sanitaris mínims. ❖ La superfície aproximada serà de 2,5 m², i constarà d'un wàter, rentamans i dutxa. ❖ S'haurà de construir un pou negre. ❖ La construcció tindrà un sobrecost de transport de materials. 		
Execució: IBANAT		Seguiment: DG de Biodiversitat
Avaluació inicial del cost 12.000 €		
Període d'execució 2003-2004		

ANNEX VIII. CARTOGRAFIA

Mapa 1: Mapa topogràfic

Mapa 2: Mapa hidrològic

Mapa 3: Mapa de vegetació

Mapa 4: Mapa d'Interpretació fisiognòmica

Mapa 5: Mapa de cobertura arbòria i estat de la massa forestal

Mapa 6: Mapa d'àrees d'interès científic

Mapa 7: Mapa de patrimoni

Mapa 8: Mapa de senyalització, viari intern i accessos

Mapa 9: Mapa d'infraestructures

Mapa 10: Mapa d'actuacions significatives en anys anteriors

Mapa 11: Mapa de zonificació i projectes

Mapa 12: Mapa de zonificació

ANNEX IX. FOTOGRÀFIC

Les fotografies incloses a l'annex són les referenciades al text del document i la fitxa.
La resta es poden trobar a l'arxiu fotogràfic.

01	17	27	42
06	18	28	43
07	19	30	44
10	20	31	47
11	21	32	48
12	22	33	49
13	23	37	50
14	24	38	52
15	25	40	53
16	26	41	56